Täysistunto

Tiistai 8.3.2016 klo 14.00—17.30

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 16/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää ministeri Lindström. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsillä olevan hallituksen esityksen tarkoitus on tarkistaa vaalilakia niin, että vaaliviranomaisten esteellisyyttä koskevat kysymykset olisivat vaaliviranomaisille mahdollisimman selkeitä. Esityksessä ehdotetaan vaalilakiin lisättäväksi yleinen kaikkia vaaliviranomaisia koskeva säännös vaaliviranomaisten velvollisuudesta toimia puolueettomasti. Lisäksi esityksessä ehdotetaan vaalilakiin lisättäväksi eri vaaliviranomaisten esteellisyyden arviointia selkeyttäviä säännöksiä.

Vaalipiirilautakunnan ja kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten osalta esitys ei muuta nykyisin noudatettua käytäntöä. Tulkintatilanteita helpottavaksi säännökseksi vaalilakiin esitetään kuitenkin lisättäväksi viittaus hallintolain esteellisyyssäännöksiin, joita nykyisinkin sovelletaan vaalipiirilautakunnassa ja kunnan keskusvaalilautakunnassa.

Vaalipäivän äänestyksen toimittamisesta äänestysalueen äänestyspaikassa huolehtivan vaalilautakunnan ja laitosäänestyksestä huolehtivan vaalitoimikunnan jäseniin ja varajäseniin hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä ei sovellettaisi. Perusteluna on se, että näiden viranomaisten toiminta on teknisluonteista ja niiden kokoonpanossa on turvattu eri äänestäjäryhmien edustavuus ja sitä kautta toiminnan avoimuus. Vastaavasti myöskään ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijoihin ei sovellettaisi hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä. Ehdotettu uusi yleissäännös ohjaisi vaaliviranomaisia toimimaan tehtävässään puolueettomasti.

Ehdokkaan tai ehdokkaan läheisen mahdollisuutta työskennellä vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei käytännöllisistä syistä johtuen ehdoteta rajoitettavaksi. Tarkoitus on varmistaa henkilöstön saaminen vaalilautakuntiin. Sen sijaan laitosäänestyksistä huolehtivana vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä, ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijana ja vaaliavustajana ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voisi olla.

Esityksessä ehdotetaan myös vaalilain 5 §:n vaalipiirejä koskevan sääntelyn tarkistamista vastaamaan vuoden 2016 alussa voimaan tulleita kuntajaon muutoksia.

14.04 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vaalilain muuttamisesta selkeyttää Suomen kansanvaltaisen poliittisen järjestelmän perusteita. Suomen eduskuntalaitoksen 110-vuotisessa historiassa ei ole ollut vaiheita, joiden aikana olisi ollut syytä epäillä vaalien tuloksen olleen vilpillä vääristetty toiseksi kuin mitä aito kansan tahto on. Olemme järjestäneet vaaleja sortovuosina. Olemme järjestäneet vapaat vaalit vuonna 1919, siis vuoden kuluttua verisestä sisällissodasta, eivätkä sen enempää 1930-luvulla kuin jatkosodan jälkeenkään ääriliikkeet onnistuneet painostamaan suomalaista kansanvaltaa tahtoonsa. Vaalijärjestelmämme antaa aihetta onneen ja jopa ylpeyteen. Nyt esitetyt muutokset ovat hyvän ja toimivan järjestelmän hienosäätöä. Ne ovat silti tarpeen. Hyvääkin voi parantaa.

Kuten esityksessä todetaan, Euroopan neuvoston Venetsian komission vaaliohjeiden mukaan puolueettoman tuomioelimen tulee vastata vaalilain soveltamisesta. Poliittisten puolueiden tulee olla tasapuolisesti edustettuina vaalien toimeenpanoelimissä, tai niillä pitää olla mahdollisuus valvoa puolueettoman toimielimen toimintaa. Esityksessä ehdotetaan vaalilakiin säännös vaaliviranomaisten velvollisuudesta toimia puolueettomasti ja vaaliviranomaisten esteellisyyden arviointia selkeyttäviä säännöksiä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan vaalilakia muutettavaksi siten, että ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä, vaalitoimitsijana tai vaaliavustajana. Tämän lisäksi esitykseen sisältyy tekninen muutos, jonka mukaisesti ehdotetaan vaalilain vaalipiirejä koskevan sääntelyn tarkistamista vastaamaan vuoden 2016 alussa voimaan tulleita kuntajaon muutoksia.

Arvoisa puhemies! Vaalit Suomessa ovat vapaat ja rehelliset. Ongelma onkin toisaalla. Vaalit eivät oikein innosta ihmisiä äänestämään. Viime vuosikymmenten vaaliaktiivisuus on koko väestöä tarkastellen vain korkeintaan tyydyttävällä tasolla. Kun tarkastellaan aktiivisuutta väestöryhmittäin ja asuinalueittain, tulos putoaa välttäväksi ja jopa sen alle. Meillä on runsaasti vaalialueita, joilla hädin tuskin saadaan enemmistö uurnille. Näillä alueilla löytyy koulutustaustan ja tulotason perusteella laskien väestöryhmiä, joissa enää vain murto-osa käyttää kansalaisoikeuttaan. Matalan osallistumisen ongelmaa on vaikea ratkaista. Olisi kuitenkin syytä pidättäytyä toimista, jotka kärjistävät sitä nykyisestä. Yksi sellainen toimi on, arvoisa ministeri, vaalien lukumäärän pitäminen kohtuullisena. Nykyisin toimitetaan kansanedustajien vaalit, tasavallan presidentin vaali, kuntavaalit ja Suomesta valittavien Euroopan parlamentin jäsenten vaalit. Kuluva vuosi on harvinaisuus. Se ei ole vaalivuosi. Toivon, että emme enää rakenna uusia hallinnon tasoja, joiden vaalit entisestään vähentäisivät... (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Puhemies Maria Lohela: Täällä on aivan valtava määrä nyt sipinää ja supinaa niin, ettei tässä meinaa omia ajatuksia enää kuulla. Pyydän siirtämään nämä muut keskustelut salin ulkopuolelle, ja keskitytään siihen henkilöön, joka täällä pitää puheenvuoroaan. — Olkaa hyvä.

Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olenkin juuri tulossa puheenvuoroni niin sanottuun villakoiran ytimeen eli toivon, arvoisa ministeri ja arvon hallitus, että emme enää rakenna uusia meille sopimattomia hallinnon tasoja, joiden vaalit entisestään vähentäisivät yhtäältä paikallisvaalien, toisaalta valtakunnallisten vaalien merkitystä. Tällä siis tahdon sanoa, että keskustelussa esillä olleet maakuntavaalit eivät välttämättä olisi omiaan lisäämään kansalaisten kiinnostusta vaaleihin vaan päinvastoin saattaisivat sitä entisestään latistaa.

Arvoisa ministeri, näin puheenvuoroni päätteeksi saisinko teiltä nyt vielä ilmoituksen siitä, milloin ne kuntavaalit nytten on tarkoitus pitää, kun niittenkin ajankohta oli jossain vaiheessa varsin sekaisa ja jopa hukassa näitten mahdollisten maakuntavaalien järjestämisen johdosta, (Keskustan ryhmästä: Ei ollut!) eli milloin kuntavaalit pidetään? — Kiitos. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

14.09 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Tehty esitys vaalitoimikuntaan osallistuvien henkilöiden esteellisyyden tiukemmasta sääntelystä on ehdottomasti kannatettava. Nykyistä sääntelyä ei ole koettu riittäväksi, ja siitä on myös eri paikkakunnilla voitu tehdä erilaisia sovelluksia. Demokraattisessa järjestelmässä vaalitoimitus on lähestulkoon pyhä asia, siksi sitä koskevan sääntelynkin tulee olla mahdollisimman tarkkarajaista. Samalla pitää muistaa, että monet nyt pois jäävät vaalilautakuntien jäsenet ovat tehneet kenties vuosikymmentenkin ajan hyvää, pyyteetöntä työtä. Kyse ei ole epäluottamuksesta heitä kohtaan. Vaalitoiminnassa ei vain riitä, että toimitaan puolueettomasti, vaan sen pitää myös näyttää puolueettomalta.

Myös kirkon puolella on seurakuntavaalien osalta pohdittu näitä samoja kysymyksiä. On punnittu esimerkiksi sitä, että jos esteellisyys määritellään kovin laajaksi, niin pienissä seurakunnissa voi olla vaikeata löytää vaalitoimitsijoita. Samoin vaalilautakuntia valittaessa voi tulla ongelmaksi se, että valintavaiheessa henkilö ei vielä tiedä, lähteekö hän ehdokkaaksi tuleviin vaaleihin.

Eräs huomionarvoinen seikka on myös se, että vaalitoimitsijoina olevat ehdokkaat ovat saaneet eräänlaista ilmaista mainosta istumalla äänestyspaikoilla. Etenkin esimerkiksi ostoskeskuksissa ennakkoäänestyspaikoilla istuvat toimitsijat ovat voineet tahtomattaankin esiintyä itsensä mainoksina. Olen kuullut esimerkiksi sellaisen tapauksen, jossa muuan alkoholia nauttinut herra meni äänestyskoppiin ja totesi itsekseen siinä äänestäessään, että — ja sanoi varsin kuuluvalla äänellä vielä sen — "olipa komia emäntä, minä taidan äänestää sitä". Ja kyseinen emäntä sattui olemaan siinä vaalipaikalla itse paikalla.

Vaalilain muutoksen jälkeenkin toki epäeettisesti toimivat ehdokkaat voivat esimerkiksi kuljettaa sellaisia ihmisiä äänestämään, joiden ymmärrys äänestyksen merkityksestä on jonkun sairauden vuoksi alentunut. Kun he eivät saa nyt mennä siihen äänestyskoppiin mukaan, niin se ehkä kuitenkin jonkun verran ehkäisee tällaista menettelyä. Elikkä aina meidän täytyy olla hyvin tarkkoja tässä asiassa.

14.12 **Maria Tolppanen ps:** Arvoisa puhemies! Minä olen pohtinut sitä, että meillä on nyt kuntavaalit, aluevaalit, eduskuntavaalit ja EU-vaalit ja siihen päälle vielä nämä kirkollisvaalit, ja se tosiasia on se, että ihmisillä on hyvin vähän mielenkiintoa tänä päivänä politiikkaan ja aika monessa paikassa on todellakin aikamoinen kato äänestäjistä. Mutta aika monessa paikassa on myöskin kato ehdokkaista, eli hyvin helposti käy niin, että samat henkilöt istuvat kirkkovaltuustoissa, kunnallisvaltuustoissa, aluevaltuustossa ja eduskunnassa. Se ei kuitenkaan käy, että eduskunnassa ja Euroopan parlamentissa oltaisiin yhtä aikaa.

Arvoisa ministeri! Onko tässä olemassa sellainen vaara, että kun vaaleja on näin monta, niin samat ihmiset ovat ehdokkaina kaikissa vaaleissa ja tulee sellainen vallan keskittymä, jolloinka unohdetaan se, että ammattitaitoiset, hyvät kuntapoliitikot voisivat tehdä kuntapolitiikkaa ja heillä pitäisi olla hyvät suhteet aluepolitiikkaan, ja siellä olisi aluepoliitikot, jotka tekevät hyvää työtä siellä, ja heillä pitää olla suora yhteys eduskuntaan aivan samalla tavalla kuin kunnallispolitiikastakin pitäisi olla.

Se on varmasti tosiasia, että jos kaikissa näissä vaaleissa tulee valituksi sama henkilö, niin joku näistä työtehtävistä tulee kärsimään. Sille ei voi mitään, koska meillä kaikilla on kuitenkin vuorokaudessa vain se 24 tuntia, ja jotkut vielä käyttävät nukkumiseen peräti 8 tuntia, joten jää aika vähän aikaa perehtyä asioihin. Tämä on semmoinen asia, johon kannattaisi ehkä kiinnittää huomiota nyt, jos vielä yhdet väliportaan vaalit tähän tehdään, että ketkä ovat kelvollisia olemaan ehdolla.

14.14 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä useassa puheenvuorossa on tullut esille, niin kyllähän meillä Suomessa vaalit ovat rehellisiä eikä vaalivilppiä esiinny, mutta ongelma onkin sitten tässä meidän vaalijärjestelmässämme, joka antaa suurille puolueille enemmän kuin heille kuuluisi ja vastaavasti pieniltä vie paikkoja. Ja pienet vaalipiirit yhdistettyinä tähän d'Hondtin järjestelmään on tietenkin tämän meidän vaalijärjestelmämme suurin ongelma, vaikka siitä tässä esityksessä nyt ei varsinaisesti ole kyse.

Mutta on tietysti hyvin tärkeää, juuri niin kuin täällä on todettu, miltä tämä asia ulospäin näyttää, ja että meillä esimerkiksi vaalitoimitsijana tai vaaliavustajana ei voi toimia ehdokas tai hänen läheinen sukulaisensa. Tietysti on niin, että pienissä kunnissa ja pienillä äänestysalueilla saattaa olla kyllä jonkun verran haasteita, etenkin kun näyttää siltä, että poliittinen aktiivisuus on sellaista, joka on suvuissa. Monta kertaa perheenjäsenet ovat sitten jollakin tavalla mukana myöskin siinä puoluetyössä, ja yleensä sieltä lähipiiristä tulee niitä henkilöitä, jotka sitten itsekin ovat mukana jäsenenä puolueessa, ja kun eri puolueitten kesken jaetaan näitä paikkoja, niin saattaa tulla juuri pienissä kunnissa tätä problematiikkaa. Olisinkin mielelläni kuullut vähän ministerin arviota siitä, että onko tätä minkä verran etukäteen selvitetty.

Täällä on sitten vielä esille nostettu tämä asia, että meillä tällä hetkellä näitä vaaleja on ihan yllin kyllin, ja nyt jos sitten itsehallintoalueita vielä ollaan muodostamassa — minkälaisia nyt sitten ollaankin muodostamassa ja millä lukumäärällä — niin varmasti siitä tulee sitten vielä yksi uusi vaali. Ja totta kai on tärkeää, että se on suora kansanvaali, muuten kai on turha puhua mistään itsehallinnosta, mutta varmasti olisi järkevää miettiä, millä tavalla näitä vaaleja voitaisiin yhdistellä. Se kuntavaali tietenkin tuntuisi luontevimmalta siinä yhteydessä, ja mielestäni jos emme pysty tuleviin kuntavaaleihin yhdistämään, niin silloin kyllä näitä itsehallintoalueitten muodostamisiakin olisi syytä lykätä, kunnes pystytään yhdessä kuntavaalien kanssa tämä asia järjestämään.

14.16 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä keskustelussa on unohtunut se asia ottaa huomioon, että meillä vaalit — yhdet maailman luotettavimmista vaaleista, vapaat, salaiset, suhteelliset vaalit, joiden tulos lasketaan vielä hyvin nopeasti — suorittavat vapaaehtoiset ihmiset. Kaikkien meidän eduskuntaryhmien ja monien eduskunnan ulkopuolisten puolueitten aktiivit suorittavat nämä vaalit, ja se on melkoinen kökkä- ja talkooponnistus, jokainen vaali, niin kuin täällä on jo aiemmin tullut esille, ja tätä ei voi tässä keskustelussa vähätellä.

Haluan kiittää hallitusta ja ministeri Lindströmiä siitä, että tässä lakimuutoksessa on nyt pidetty niin sanottu maalais- ja kaupunkilaisjärki mukana. Vaalien pitää näyttää toimitettuina luotettavilta ja uskottavilta, mutta liian byrokraattisiin, liian monimutkaisiin esteellisyyssäännöksiin ei kannata mennä. Silloin loppuvat ne loputkin poliittiseen toimintaan, eri puolueitten toimintaan, osallistuvat. Jaan sen huolen, mikä täällä keskustelussa on noussut esille, että meidän pitäisi saada enemmän ihmisiä osallistumaan puoluetyöhön, pitäisi saa-

da ihmisiä lähtemään vaaleihin ehdolle. Nyt tuntuu siltä, että kaikki mieluummin vetelevät verkkopankkitunnuksilla näitä kansalaisaloitteita alas eivätkä lähde mukaan vaalityöhön. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Kun naistenpäivää vietetään, niin olisi erittäin tärkeää, että kuntapolitiikkaan ja maakuntapolitiikkaan osallistuvien naisten osalta — jos heillä on pieniä lapsia — se aito perhehoitoapu, minkä nytkin kuntalaki mahdollistaa, todellakin toteutettaisiin.

Vielä loppuun haluan, puhemies, kommentoida, että en jaa tätä huolta vaaliväsymyksestä. Ihmiset pitävät suorista vaaleista, henkilöitten valitsemisesta. Ehdottomasti maakuntavaalit pitää maakuntauudistuksen yhteydessä saada, ja olisin valmis jopa harkitsemaan pormestarienkin valintaa suoraan kuntiin.

14.18 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä käsillä olevassa esityksessä on varmasti (Mika Niikon välihuuto) paljon hyviä, erittäin hyviä, kohtia — voin tämän hallituksen esityksen monia kohtia tukea, edustaja Niikko — (Mika Niikko: Hienoa, hienoa, mahtavaa!)

Mutta, arvoisa puhemies, kyllähän tämä hallitus on saanut aikaiseksi aikamoisen vaalisotkun. Ensiksi sanotaan, että tulee uudet vaalit, maakuntavaalit. Sitten sanotaan, että ne yritetään käydä keväällä 17. Sitten sanotaan, että niitä ei ehditä käydä, ja pyydetään puoluesihteereitä parlamentaarisesti sopimaan, voitaisiinko ne käydä syksyllä 17 ja voitaisiinko mahdollisesti kuntavaalit siirtää. No sitten puoluesihteerit tekevät yhteisen esityksen hallitukselle, että okei, suostutaan tähän hallituksen toiveeseen ja siirretään ne, ja sen jälkeen hallitus itse tekee ministeriryhmässä päätöksen, että ei siirretäkään, että palautetaankin ne kunnallisvaalit takaisin sinne huhtikuulle, ja siitä ilmoitetaan kyselytunnilla. Ja nyt sitten on kysymys siitä, pidetäänkö näitä vaaleja ollenkaan — perussuomalaisten edustaja viime kyselytunnilla kysyi, että kai ne nyt pidetään. Oikeusministeri, kertokaa nyt, mikä on tämän hallituksen vaalilinja ja milloin te aiotte nämä päätökset tehdä. Tämä on melkoinen soppa.

14.19 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä on nyt pakko kysyä, kun tuossa edustaja Lindtman otti esille tämän puheenvuorossaan, onko SDP:n eduskuntaryhmällä ja sosialidemokraateilla jotakin sitä vastaan, että meillä valitaan suoraan maakuntapäättäjät? Haluaisin nyt kysyä, eikö SDP hyväksy suoria vaaleja maakuntiin, pitääkö välillisesti jossain työväenyhdistyksessä valita, keitä (Naurua) sinne maakuntahallintoon tulee mukaan.

Ja haluan nyt selvyyden vuoksi todeta, että myös SDP:n puoluesihteeri, sosialidemokraattisen puolueen puoluesihteeri, on ollut siinä työryhmässä, joka näitä vaaleja on pohtinut.

Kyllä täällä hallitus on tästä selvillä; te olette sekaisin, jos joku on sekaisin — enkä nyt usko sitäkään, ehkä tämä on vähän tällaista tiistaivirettä.

Puhemies Maria Lohela: Vastauspuheenvuorojen varausmahdollisuus on nyt avattu, ja näitä pyyntöjä tuli jo sitä ennenkin runsain määrin. Eli käydään debattia hetken aikaa.

14.20 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän itse hallituksen esitykseen on syytä yhtyä. Muun muassa nämä jääviyssäännökset kaipaavat päivittämistä. Mutta yhtä selvää on, että tässä yhteydessä on tietysti paljon isoja kysy-

myksiä, jotka ovat aidosti auki, ja ne koskevat esimerkiksi tätä vaalien yhdistämistä. Tästähän eduskunta ei ole saanut tietoa, miten hallitus aikoo menetellä. Pidän aika kohtuullisena semmoista toivetta, että myös eduskunnalle kerrotaan, mitä vaaleja aiotaan järjestää ja missä aikataulussa. Tämähän ei voi olla hallituksen yksinoikeus, että vaaleja ajoitellaan hallituksen piirissä, vaan kyllä siinä päätöksenteossa pitää olla koko eduskunta mukana, niin kuin täällä on toivottu.

Sitten, jos katsoo tätä maakuntauudistusta, pidän selvänä, että jos annetaan näin merkittäviä tehtäviä maakunnille kuin mitä hallituksen viimesyksyinen linjaus on, niin ehdottomasti siihen täytyy kuulua vastuu äänestäjille. Eli täytyy lähteä siitä, että äänestäjät valitsevat päätöksentekijät. Muu olisi aika kummallista suhteessa kansanvaltaan ja taaksepäin kulkemista. Sitten on eri asia, että meillä on kuitenkin vaaleja paljon ja meillä on Pohjoismaita alhaisempi äänestysprosentti, eli vaaleja pitäisi yhdistää. Kannattaisin kaikkien kolmen vaalien, eduskuntavaalien, kuntavaalien ja maakuntavaalien, yhdistämistä.

14.22 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näin naisten päivänä onnea kaikille naiskollegoille. On hienoa, että meillä Suomessa naiset ovat päässeet maailmassa ensimmäisinä parlamenttiin, ja myös se, että täällä on paljon nuoria, nuorten lasten äitejä tekemässä päätöksentekotyötä. Itse pidän tärkeänä sitä, että järjestelmä on sellainen, että kaikki voivat osallistua päätöksentekoon.

Niin kuin edustaja Kurvinen toi esille, vapaaehtoiset kantavat ison työn vaalien järjestämisessä, ja yksi huoli kyllä on paikka paikoin se, että me löydämme riittävästi näitä toimihenkilöitä.

Hieman hämmästelin sitä, että perussuomalaisten riveistä halutaan rajata ihmisten osallistumista vaaleihin. Toivoisin, että tähän ministeri Lindström myös kertoisi kannanottoaan.

Olen edustaja Heinäluoman kanssa samaa mieltä, että maakuntahallintoon, kun sellainen syntyy, kyllä ensimmäisetkin päättäjät pitää valita suoralla kansanvaalilla eikä esimerkiksi valtuustojen kautta, mitä muun muassa keskustan riveistä on esitetty.

14.23 **Vesa-Matti Saarakkala ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on hyvä, että vaalilainsäädäntöä selkiytetään, joskin täytyy todeta se, että en ole kuullut, että olisi sinänsä mitään ongelmia ollut näiden vaalitoimitsijoiden kohdalla tähän asti. Siinä suhteessa tämä ei varmaan perustu mihinkään käytännön ongelmiin, mutta ehkä sitten mahdollisten ongelmien ehkäisyyn.

Ihan tässä samassa yhteydessä voisi tuoda esille muitakin tarpeita, kuten vaikka sen, että ennakkoäänestyspaikkojen osalta pitäisi mielestäni ehkä säädellä tarkemmin kuntia, velvoittaa mieluiten niin, että ennakkoäänestyspaikat olisivat yhtäläisesti auki eri paikkakunnilla. Niitten määrähän vaihtelee ja niin päin pois, mutta se on mielestäni hyvin erikoista, että kunnat voivat itse päättää, kuinka kauan on äänestysmahdollisuus.

Maakuntavaalit ehdottomasti tarvitaan tämän uudistuksen yhteydessä. Tosiaan jäi epäselväksi SDP:n kanta tähän, kun edustaja Tuppurainen nimenomaan kritisoi, että näitä maakuntavaaleja ei saisi järjestää.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Sarkkinen ja Östman ennen ministerin puheenvuoroa.

14.24 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen vaalijärjestelmä on toimiva ja luotettava, kuten täällä on todettu. Ongelmia ei onneksi ole ollut, mutta vaalilain selkeyttäminen lienee perusteltua. Mutta kaipaisin itsekin, kuten täällä on jo peräänkuulutettu, selvyyttä siitä, milloin seuraavat maakuntavaalit ovat. Tämä selvyys kaivataan alueilla, maakunnissa, kunnissa ja myös puolueorganisaatioissa.

Pidän selvänä sitä, että jos väliportaan hallinto rakennetaan, silloin on oltava vaalit, on oltava suora kansanvalta. Se on aivan ehdoton edellytys. Tällä hetkelläkin meillä on erilaisia alueellisia organisaatioita, joissa tehdään paljon päätöksiä ja hoidetaan tehtäviä, mutta niissä ei ole suoraa kansanvaltaa, ja näen tämän kyllä ehdottomana edellytyksenä, suorat maakuntavaalit.

Mutta olisi todella tärkeätä vaaliväsymyksen ehkäisemiseksi saada yhdistettyä näitä vaaleja. Pitäisin mielekkäämpänä, että kunta- ja aluevaalit yhdistettäisiin keskenään ja eduskunta- ja europarlamenttivaalit keskenään.

14.25 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaalien määristä ja niiden ajankohdista on aina mukava keskustella, mutta sitten jos ruvetaan, niin kuin edustaja Essayah, nostamaan esille nykyvaalijärjestelmän epäoikeudenmukaisuutta ja epädemokraattisuutta, silloin yleensä muut eivät halua osallistua keskusteluun. Muun muassa isojen puolueiden edustajat Heinäluoma ja Zyskowicz, jotka yleensä ovat hyvin aktiivisesti osallistumassa kaikkeen keskusteluun, istuvat hiljaa liikkumatta, niin kuin Leninin muistomerkit.

Tällä hetkellähän on niin, että keskustan yksi kansanedustajapaikka maksaa noin 12 700 ääntä, kun esimerkiksi KD joutuu maksamaan 21 000 ääntä yhdestä kansanedustajasta. Mitä te arvioitte tästä järjestelmästä? Onko se oikeudenmukainen ja onko se demokraattinen, ja olisitteko valmiit muuttamaa nykyjärjestelmää?

Puhemies Maria Lohela: Sitten vielä edustaja Heinäluomalle vastauspuheenvuoro.

14.26 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti edustaja Östman oli kahvilla, kun juuri käytin puheenvuoron, ja kun, ikävä kyllä, näissä vastauspuheenvuoroissa on minuutin rajoitus, niin kaikkia aiheita ei pysty käsittelemään. Mutta mielelläni jatkan tähän kysymykseen, ja tämä onkin todella iso asia, miten tämän vaalijärjestelmän suhteellisuus toteutetaan ja millä tavalla sitten katsotaan sitä lopputulosta. Me tiedämme, että lähes kaikissa maissa kiinnitetään huomiota myös siihen, että on aika korkeat äänikynnykset, jos on täysin suhteellinen vaalitapa. Ja miksi näin? Sen takia, että halutaan estää se, että parlamentti pirstoutuu ja tulee heikkoja hallituksia. Tämäkin täytyy keskustella sitten lävitse, että jos mennään täysin suhteellisuuteen ilman mitään vaalipiirijakoa, niin mikä on sitten se lopputulos, jotta me turvaamme toimivan ja tehokkaan hallituksen, ja mille kohtaa sitten asettuu tämä äänikynnys. Se on kokonaisuus, niin kuin aina vaalijärjestelmä ja poliittinen järjestelmä, ja kaikki nämä näkökohdat pitää tässä yhteydessä miettiä. Meillähän äänikynnys on joissakin vaalipiireissä erittäin alhainen tällä hetkellä, enkä usko, että se mitenkään estää myöskään (Puhemies koputtaa) KD:n valintaa eduskuntaan, niin kuin täällä voimme edustaja Östmaninkin kohdalla nähdä, täällä hän istuu.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministerin puheenvuoro. — Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

14.27 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä ja asiallisesta keskustelusta tärkeässä asiassa.

Edustaja Tuppurainen aloitti puheenvuoronsa kysymällä, milloin kuntavaalit ovat. Se tieto, mikä minulla on: huhtikuussa 2017 järjestetään kuntavaalit. Se on se tieto, mikä minulla on.

Moni kiinnitti huomiota vaalien lukumäärään ja niitten mahdolliseen yhdistämiseen. Tämä on semmoinen keskustelu, mikä täytyy perusteellisesti käydä sitten hallituksen sisällä, että miten tämä tapahtuisi ja mitä vaaleja sitten yhdistellään. Itse, siis itse, henkilökohtaisesti, olen sitä mieltä, että sitä kannattaa kyllä ihan oikeasti tarkastella sen takia, että koko ajan on pudonnut se äänestämisvilkkaus, ja siitä on syytä olla huolissaan, jotta demokratia toteutuu.

Tähän samaan keskusteluun täytyy tuoda muun muassa nettiäänestys, kuinka paljon se vaikuttaa äänestysaktiivisuuteen. Ja me olemme nyt nähneet tämän sinänsä loistavan kansalaisaloitesysteemin kautta sen, että ihmiset haluavat suoraa vaikuttamista ja haluavat tätä kautta osallistua tähän. Kyllä tämä yhteinen päätöksenteko kiinnostaa ihmisiä aivan selvästi, mutta kyllä minäkin jaan sen huolen, että voi tulla vaaliväsymystä.

Edustaja Tolppanen kiinnitti huomiota siihen, voiko käydä niin, että kaikkiin vaaleihin asettuvat ehdolle samat ehdokkaat: Niinhän se nyttenkin tuppaa olemaan, ja itsekin istun vaikka minkä näköisissä instansseissa, ja on vähän surullista, ettei joka paikkaan ehdi, kun on vain yksi ihminen ja 24 tuntia. Aina siellä on taustalla tietysti se perustelu, että jos on vaikka valtuustossa, niin silloin on yhteys eduskuntaan ynnä muuta, ynnä muuta. Aina näitä asioita voidaan perustella monella tavalla.

Edustaja Saarakkala spekuloi sillä, oliko tässä joku syy, miksi tähän mentiin. Se tieto, mikä minulla on, siis tämän esityksen taustalla, on se, että vuoden 12 kunnallisvaalien jälkeen korkein hallinto-oikeus joutui ratkaisemaan esteellisyyttä koskevia valituksia ja se on täällä taustalla. Silloin eduskunnan oikeusasiamies on esittänyt oikeusministerin harkittavaksi lainsäädännön tarkistamista, ja nyt sitä sitten tehdään tällä evästyksellä.

Tämä keskustelu, että pitäisikö nyt sitten rajata osallistumista vaaleihin: Minä en ymmärtänyt tätä edustaja Heinosen piikkiä perussuomalaisten suuntaan. Ymmärsin, että se kohdistui ehkä tähän edustaja Tolppasen puheenvuoroon, mutta en käsittänyt sitä niin, että hän haluaisi rajata osallistumista vaaleihin, vaan ennemminkin hän toi esille tämän ongelman, että voi tulla tämmöinen ongelma, että samat ihmiset pyörivät joka paikassa. Näin minä itse tulkitsin tämän hänen puheenvuoronsa.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan keskustelua, edustaja Anttila.

14.30 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan näin kansainvälisenä naistenpäivänä on hyvä todeta, että vuonna 1907 Suomen ensimmäisissä vaaleissa valittiin maailman ensimmäiset 19 naiskansanedustajaa ja he ovat historialliset edustajat ja Suomi pitää sitä maailmanennätystä hallussaan.

Sitten kysymys tästä vaalilainsäädännöstä: On hyvä, että sitä selkeytetään. Nimenomaan tässä ovat muun muassa jääviysasiat takana. Mutta se, millä tavalla me saisimme sitten kansalaisille lisää kiinnostusta osallistua vaaleihin, niin jos mietitään, että presidentinvaaleissahan meillä on kohtalaisen korkea äänestysprosentti, silloin valintatilanne on hyvin selkeä. Tämä on haaste puolueille, luoda vaaleihin sellaiset asetelmat, että kansalaiset tietävät, minkä eri vaihtoehtojen välillä tullaan valinta tekemään — silloinhan kiinnos-

tus ilman muuta herää, koska sitä kautta voidaan myöskin vaikuttaa. Eli tavallaan pallo on tässä mielessä puolueilla.

Sitten kysymys näistä maakuntavaaleista. Olen itsekin samaa mieltä, että maakuntaedustajat pitää valita suorilla vaaleilla, ja jatkossa heillä pitää myöskin olla taloudellinen vastuu, eikä yksin niin, että he hyväksyvät, mitä sosiaali- ja terveysministeriö esittää.

14.31 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia ministeri Lindströmille hyvistä vastauksista. Olitte selvästi kuunnellut edustajien puheita, ja sitä on hyvä ja perusteltua nyt tässä arvostaa.

Täällä edustaja Saarakkala viittasi puheenvuorooni, että se on aiheuttanut hämmennystä ja epäselvyyttä SDP:n linjasta. Haluaisin kuitenkin muistuttaa siitä, että hämmennys on kyllä ihan peräisin hallituksen toimista. Meillä piti saada tässä maassa aikaan sote-uudistus, mutta sen sijaan, että sotea vietäisiin määrätietoisesti eteenpäin, on tuotu esiin ajatus itsehallintoalueista ja maakunnista, ja sen yhteydessä on puhuttu maakuntavaaleista, mikä sotki alkuperäisen ajatuksen kunnallisvaalien järjestämisestä. Eli tästä tämä sekaannus ja hämmennys on lähtöisin.

Omassa puheenvuorossani viittasin siihen, että pitäisi keskittyä nytten äänestysaktiivisuuden nostoon, ja pidän henkilökohtaisesti myös tätä mahdollista kolmatta hallintoporrasta, maakuntahallintoa, tarpeettomana. Haluaisin, että hallitus keskittyisi nyt ensisijaisesti soteen, ja sitten että me kaikki yhdessä keskittyisimme tuleviin kunnallisvaaleihin.

14.32 **Vesa-Matti Saarakkala ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tähän aktiivisuuskeskusteluun on menty, niin mielestäni nimenomaan sillä, että me luomme demokraattisia järjestelmiä suoralla kansanvaalilla, lisätään sitä aktiivisuutta, kun on jonkinlainen kuluttajansuoja äänestäjällä ja kansalaisella. Nythän kun sosiaali- ja terveydenhuollon päätöksenteko tapahtuu aika pitkälti perustasolla kuntayhtymissä, ylikunnallisissa toimielimissä, samoin sitten erikoissairaanhoidon osalta kuntayhtymissä, niin tästä johtuen nimenomaan esimerkiksi kunnallispolitiikassa äänestysaktiivisuus on alentunut, koska ihmiset kokevat, ettei sillä ole kauheasti väliä, äänestätkö vai etkö äänestä ja mitä äänestät siellä kunnallisessa päätöksenteossa. Mielestäni se on nimenomaan rakenteellinen kysymys ja siihen tarvitaan tämä uudistus, ja on erittäin hyvä, että sitä ollaan viemässä eteenpäin, mutta toki olisi tärkeää saada pian tietoa siitä, mikä on se ajankohta, jolloinka maakuntavaaleja aiotaan tässä maassa käydä.

14.33 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä ja kannatettava. Sillä edelleen selkeytetään tätä suomalaista toimivaa ja luotettavaa vaalijärjestelmää.

Äänestysaktiivisuuden lisäämiseen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Äänestysaktiivisuus on laskenut jatkuvasti, ja siinä on huolestuttavaa kehitystä.

Arvoisa ministeri, te omassa vastauspuheenvuorossanne äsken mainitsitte nettiäänestyksen ja miten se vaikuttaisi asiaan. Viime eduskuntakaudella oli parlamentaarinen työryhmä, joka selvitti myöskin sähköistä äänestystä. Arvoisa ministeri, mikä on teidän kantanne sähköiseen äänestykseen? Ollaanko tällä eduskuntakaudella selvittämässä sitä edelleen ja voidaanko siihen mennä?

14.34 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äänikynnyksestä olisin kommentoinut sen verran, kun tässä keskustelussa tuotiin esille se, että niissä maissa, joissa suhteellisuus toteutuu tarkemmin kuin Suomessa, on sitten olemassa äänikynnys. Näinhän on esimerkiksi Ruotsissa. Mutta tähän haluaisin vain huomauttaa, että näissä maissa niiden puolueiden kohdalla, jotka ylittävät sen valtakunnallisen äänikynnyksen eli saavat edustajia parlamenttiin, se, kuinka paljon edustajia he parlamenttiin saavat, vastaa puolueiden saamaa suhteellista ääniosuutta. Suomessahan ei pienempien puolueiden osalta näin ole laita.

14.35 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellinen hallitus teki demokratiapoliittisen selonteon, ja se on hyvää luettavaa. Voin kehottaa teitä kaikkia lukemaan sen, koska siinä tulee myös esille, että muun muassa Norjassa, jos muistan oikein, on nettiäänestys ollut käytössä, eikä ole voitu todentaa, että se olisi tietänyt sitä, että äänestysvilkkaus olisi lisääntynyt. Mutta tiedän, että oikeusministeriössä on vireillä tämä nettiäänestyshanke. Se aloitettiin oikeastaan sillä, että mahdollistetaan nettiäänestys, kun on kyse kunnallisista kansanäänestyksistä, ja sen asian pitäisi olla vireillä.

Mutta sitten itse tähän asiaan. Mikä on nyt tilanne maakuntavaalien suhteen? Olisi kyllä hyvä, että me voisimme tulevaisuudessa pitää kuntavaalit ja maakuntavaalit yhdessä, ja varsin oleellista olisi se, että tiedetään, mistä kunnat tulevat päättämään ja mistä maakunnat päättävät. Kaikki nämä isot asiat ovat vielä avoinna. Ja ketkä saavat olla ehdokkaina — saavatko samat ihmiset olla ehdokkaina sekä kuntavaaleissa että maakuntavaaleissa että eduskuntavaaleissa?

14.37 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän, että kansanedustajina meitä kovasti kiinnostavat nämä vaaliasiat ja niiden yksityiskohdat, niin kuin edellä edustaja Henrikssonin puheenvuorossa, mutta kyllä itse pidän vähän ennenaikaisena nyt meidän kovin tarkkaa keskustelua käydä näitten maakuntavaalien yksityiskohdista. Jotenkin tämä maakuntavaalikeskustelu on lähtenyt vähän laukalle noin aikataulullisesti, koska ei tule mitään maakuntavaaleja, ellei tule maakuntauudistusta. Eikä tule mitään maakuntauudistusta, ellei tule sote-uudistusta. Eikä tule mitään sote-uudistusta, jos ei toteudu kansalaisten valinnanvapaus. Eli tältä osin mielestäni tuossa on järjestystä sille, missä järjestyksessä hallituksenkin piirissä näitä asioita pitäisi nyt viedä eteenpäin ja valmistelua vauhdittaa.

Mitä sitten tulee edustaja Anttilan näkemykseen siitä, että taloudellista päätösvaltaa pitää olla näillä maakunnilla: näin varmasti, mutta tällaista erillistä maakuntaveroa ei kuitenkaan pidä tulla.

14.38 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan pitäisi pystyä pitämään vaaliasiat aina itsellään. Siksi olisi paikallaan, että eduskunta loisi järjestelmän, että meillä olisi Suomessa aivan oma parlamentaarinen vaalityöryhmä tai komitea, joka kävisi näitä asioita läpi. Minusta puoluesihteeritkään eivät ole oikea ryhmä tekemään sitä pohjatyötä. Muistelen, että viime kaudella aika lailla taktisin perustein myös näitä vaalialueita ja vaalipiirejä järjesteltiin, eikä myöskään ole oikein, että erilaisilla perusteilla vaaleja rytmitetään aina uudelleen ja uudelleen. Itse olen ollut vuodesta 76 kunnallisvaalien kautta mukana myös kuntapolitiikassa, (Ben Zyskowicz: Sama täällä!) ja nyt sitten tämä kunnallisvaalien siirtäminen nimenomaan sillä perusteella, että uudet valtuustot pää-

sevät paremmin uuden talousarvion valmisteluun — sehän on ihan höpö höpöä, eihän se homma niin mene ollenkaan. Talousarviot valmistellaan pidemmillä siivillä, eli sekään ei ole oikea peruste. Ilman muuta näitä vaaleja pitää niputtaa, silloin myös maakuntavaalit, jotka tulevat, kuntavaalit ovat (Puhemies koputtaa) lähimpänä sitä. Tällaista työtä pitää tehdä, mutta tämä pitäisi valmistella nimenomaan (Puhemies koputtaa) parlamentaarisesti, ei yhdenkään hallituksen toimesta.

14.39 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hämmennyshän tuli siitä, että kun puoluesihteerit pääsivät yksimieliseen esitykseen, että kuntavaalit siirretään syksyyn, niin sitten viime viikon kyselytunnilla ministeri Vehviläinen kertoi, että ei kun ne pidetään keväällä. Ja tästä syystä minun mielestäni on aiheellista — kun kunnissa kukin etsimme sieltä hyviä ehdokkaita — kertoa sitten heille, milloin on ne vaalit, mihin minä sinua kysyn. Saatika se, mitä niissä vaaleissa päätetään sitten, jos tulet valituksi. Tämä on se toinen kysymys.

Toinen kysymys on sitten maakuntavaalit. Maakuntavaalien osalta ja niitten aikataulusta olen edustaja Zyskowiczin kanssa samaa mieltä: että ennen kuin meillä on päätös, että semmoiset maakunnat tulee, niin tuskin kannattaa spekuloida hirvittävästi sitä aikataulua, milloin ne pidetään. Elikkä se on toinen asia tässä kohtaa. Huolissaan pitää olla siitä — kun katsoo vaikka KAKSin elikkä Kunnallisalan kehittämissäätiön selvitystä — että kuntalaiset tällä hetkellä kokevat, että päätöksentekijät ovat liian kaukana. Elikkä ne vaaleilla valitut ihmiset siellä kunnassa ovat liian kaukana. Mitä tulee tapahtumaan, jos ja kun nämä kaikki siirretään (Puhemies koputtaa) itsehallintoalueiden päätettäväksi?

14.40 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät tosiaankaan ole rajaamassa sitä, kuka voi olla ehdokkaana ja missä voi olla ehdokkaana. Edustaja Tolppanen esitti vain huolestumisensa siitä, että tulee vallan keskittymä. Meillä on olemassa tietoa siitä, mitä tapahtuu silloin, jos valta keskittyy liikaa. Se on yleensä demokratian vihollinen. Ja näin se vaan on, siitä ei pääse mihinkään, ja siitä on syytä olla huolissaan. Ja sitä on syytä tarkastella, että miten olisi hyvä tehdä asioita.

Se, miten seuraavat kunnallisvaalit pidetään — pidetäänpä syksyllä tai kesällä tai keväällä, ihan milloin vaan — niin toistaiseksi kaiketikin kunnallisvaltuustossa päätetään juuri niistä asioista, mistä tällä hetkelläkin päätetään. Sen jälkeen kun aluehallinto on valmis, me tiedämme, mitkä asiat siirtyvät aluehallintoon. Toki se on asia, joka täytyy myöskin pohtia parlamentaarisesti: mitkä asiat siirretään, mitkä asiat kuuluvat ja missä kaikkialla tulee olemaan verotusoikeus — tuleeko liikaa erilaisia verotoimenpiteitä, jos se on kolme porrasta, missä veroja otetaan, ja tuoko se liikaa byrokratiaa tähän toimintaan mukaan.

14.41 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä todeta todella, että ne kunnallisvaalit tulevat ajallaan eli talo elää tavallaan. Edustajat Lindtman ja muut voivat vaalikonettaan jo käynnistää, jos siltä tuntuu.

Meillä on hallitusohjelmassa digitalisaatio yksi keskeinen strateginen linjaus. Kyllä vaaleissakin yhtenä välineenä pitää tämä Viron malli eli nettiäänestys ottaa käyttöön. Kyllä meillä suomalaisilla on samanlaiset valmiudet toimia tässä kuin Virollakin. Itsekin olen tutustunut siihen järjestelmään, kyllä se vaan hyvin pelittää.

Toinen asia on, että kyllä vaaleja täytyy yhdistää, koska jos me elämme vaalit joka vuosi, se myöskin jäykistää tätä poliittista päätöksentekoa, tänä gallupdemokratian aikana

muutenkin tahtoo olla niin työmarkkinoilla kuin täällä eduskunnassakin joskus vaikeaa tehdä sellaisia päätöksiä, mitkä ovat välttämättömiä.

Edustaja Zyskowiczille voisi vielä todeta, että totta kai sote-uudistus ja maakuntauudistus tulevat, ne ovat hallitusohjelmassa, kannattaa teidänkin aina välillä lukea.

14.42 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaalien siirtäminen on mielestäni täysin poikkeuksellinen menettely, ja sitä tulee käyttää erittäin harkitusti ja perustelluista syistä, koska vaalilaissa määritellään esimerkiksi kunnallisvaalien osalta vaalikaudeksi neljä vuotta. Vaaleilla jaetaan valtaa, ja silloin, jos vaaleja siirretään, niin silloin myös valtaa siirretään niille jo valituille valtuutetuille ja silloin äänestäjällä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen. Eli poliittisella päätöksellä vaalien siirtäminen on poikkeuksellinen ratkaisu. Ja tämä ratkaisu, jossa kunnallisvaaleja jo siirrettiin keväälle, pitää tunnustaa, ja ei pidä enää siirtää pidemmälle, koska muutoin vaalikausi lisääntyisi neljänneksellä.

No sitten tästä sähköisestä äänestyksestä: Vaalit ovat salaiset, ja me tiedämme, miten helppoa on hakkeroida ihmisten pankkitilejä ja muitakin tietoja. Sen takia vaalien digitalisoinnin ja nettiäänestyksen täytyy olla täysin turvattu ja tietojärjestelmän varmistettu.

14.44 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On päivänselvää, että jos väliportaan hallinto tulee, niin väliportaan hallinnolle tulee riittävästi tehtäviä, pitää olla suorilla vaaleilla valittavat päättäjät ja pitää olla myöskin verotusoikeus. Pitää olla valta ja vastuu ja rahoitus samassa paikassa.

Mutta täällä edustaja Paatero viittasi siihen, että myös kuntatasolla jo koetaan, että valta on kaukana, ja täytyy muistaa, että pääkaupunkiseudulla, esimerkiksi kotikaupungissani Espoossa, suurimmat asuinalueet ovat samankokoisia kuin kaksi pienintä maakuntaa tällä hetkellä. Itse asiassa pitäisi puhua myöskin lähidemokratiasta ja siitä, että ihmiset saisivat aitoa osallistumisen tunnetta paikallisella tasolla, ja silloin minusta, kun puhutaan vaalien määrästä, pitäisi pystyä menemään siihen suuntaan, että myöskin kaupunginosavaltuustoja tai päättäviä elimiä valittaisiin toteuttamaan lähidemokratiaa ja niihin myös voisi valita päätöksentekijät vaaleilla.

Mitä tulee Viron malliin, niin varmasti kannattaa sitä selvittää, mutta on otettava huomioon myös se kritiikki ja mitä siellä esimerkiksi tämän vaalisalaisuuden ja vaalien teknisen toteutuksen osalta on huomattu.

14.45 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hivenen hämmästelen tätä keskustelua siinä mielessä, että useat vasemmistopoliitikot ovat tuoneet esille sen, että tässä oltaisiin rakentamassa väliportaan hallintoa. Haluan muistuttaa, että se väliportaan hallinto on jo nykyisellään olemassa, mutta sen sijaan se kansanvaltaisuus siellä väliportaan hallinnossa ei toteudu. Ja nyt kysymys onkin loppujen lopuksi siitä — mitä itse kukainenkin voi pohtia, mitä jokaisen puolueen tulee pohtia — että kannatammeko me kansanvaltaista väliportaan hallintoa vai emme. Tähän tämä kaikki kiteytyy, ja tähän toivoisin, että nyt myös tässä salissa ja keskustelussa saataisiin niitä vastauksia.

14.46 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä keskustelussa keskustellaan tästä vaalilain muuttamisesta ja näistä esteellisyyssäännöksistä ja täällä on herännytkin kysymys eri vaalien yhdistämisen järkevyydestä — mitä ministerikin piti

tuossa esillä, että kannattaisi selvittää — niin olisikin hyvä, kun täällä nähtävästi hyvin paljon sitä samaa mieltä on ilmassa, että tätä voitaisiin nyt selvittää ja tästä voisi jonkunnäköisen hankkeen laittaa liikkeelle, koska tosiasiahan on, että jos katsomme esimerkiksi Ruotsia, missä pystytään kolmet vaalit käymään samanaikaisesti, niin äänestysprosentti on siellä 80:ssä, ja sitten kun me puhumme tästä meidän mallistamme, niin kaikki pitää käydä erikseen, ja äänestysprosenteista tiedämme, että ne ovat varsin alhaisia ja laskevat edelleen, ja senpä takia pitäisin järkevänä, että nyt kun uusia vaalejakin tulee — koska on ihan perusteltua, että myös maakuntahallintoon vaaleilla valitaan ihmiset — niin tulevaisuudessa päästäisiin siihen, että jokainen vaali olisi sitten samana päivänä. Tämä johtaisi myös siihen, että jo vähällä määrällä vaalivirkailijoita varmasti voitaisiin kolmet vaalit tehdä. Mutta myös siihen kysymykseen, että koska nyt ne maakuntavaalit pidetään, olisi hyvä, että selvyys saataisiin, ettei sitä tarvitsisi arpoa jatkuvasti.

14.47 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä. Itsekin olen muutaman kerran vaalitoimitsijana ja ehdokkaana samaan aikaan ollessa siellä istunut ja miettinyt, että onkohan tämä nyt ihan järkevää, ja hyvä, että siihen muutos tulee.

Mitä tulee sitten itse maakuntavaaleihin, niin siitä minä en olisi niin huolissani, että milloin maakuntavaalit nyt tulevat — ensin pitää hoitaa se uudistus ja sitten miettiä vaaleja. Se, mistä haluaisin asianomaiselta arvoisalta ministeri Lindströmiltä kysyä, on se, että kun vuonna 2019 on melkein samaan aikaan eurovaalit ja eduskuntavaalit, niin onko hallituksessa pohdittu, miten se probleema ratkaistaan, että miten silloin saadaan ehdokkaita, riittävästi kumpiinkin vaaleihin kiinnostuneita, ja myös sitten äänestäjät niistä vaaleista kiinnostumaan.

Yksi osa vaaleja on tietysti sitten myös se, että mistä ehdokkaat saavat vaalirahoituksen, ja siihen olen itse esittänyt ratkaisuksi vaalikattoa tai kampanjakattoa ja pakollista ennakkoilmoittautumista, ja toivon, että saan sitten asianomaiselta ministeriltä asiallisen vastauksen siihen liittyvään kirjalliseen kysymykseeni.

14.48 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän osaltani näistä naistenpäivän toivotuksista, ja tasapuolisuuden nimissä toivotan hyvää naistenpäivää myös kaikille miehille. (Ben Zyskowicz: Älä unohda transuja!) — Unohtamatta niitä, jotka eivät koe sukupuolisuuttaan kummaksikaan.

Mutta näistä maakuntavaaleista: todella, maakunnathan ovat Suomessa hyvin erikokoisia, ja varmasti vaalit ovat ihan paikallaan, mutta kun näin Uudenmaan vaalipiirin näkökulmasta tätä pohtii, niin tärkeää olisi myös, jos näihin maakuntavaaleihin mennään, että vaalikynnys ei nousisi kovin korkeaksi vaalikustannusten myötä. Jos ajatellaan, että meillä tällä hetkellä on kuitenkin Uudenmaan alueella kaksi eduskuntavaalipiiriä ja keskimäärin kuitenkin kustannukset esimerkiksi Uudeltamaalta eduskuntavaaleissa ovat kohtalaisen korkeat, niin tämä olisi asia, jota olisi varmasti hyvä tarkastella siinä yhteydessä, kun siihen mennään.

Toisen puheenvuoron pitäisin mielelläni tästä varsinaisesta asiasta, mutta tässä kohtaa aika ei riitä, joten pyydän seuraavaksi uutta puheenvuoroa.

14.49 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on kyse vaaleista, on aina kyse myös demokratiasta, ja demokratiaan kuuluu avoin keskustelu. Tässä salissa on juuri nytten käyty monta puheenvuoroa siitä, minkä takia nytten keskustellaan niin paljon siitä, koska vaalit ovat ja siirretäänkö vaaleja vai ei. Eikö olekin todella hienoa hallintoa ja demokratiaa, että meillä pystytään Suomessa keskustelemaan näin avoimesti? Me kuuntelemme oppositionkin mielipidettä asiasta, eri kuvioista, mitä pitää tuleman. Ja nyt sitten johtaja on tehnyt päätöksensä siitä, että vaalit ovat kuntavaalien osalta silloin kun ovat, nyt on päätös tehty, ja nyt sitten käydään sitä avointa keskustelua demokratian sääntöjen mukaisesti, koska on sitten maakuntavaalit. Katsomme sitten, mihin tulokseen tullaan, ja toivottavasti meidän hyvä johtoporukka sitten taas tekee siitäkin aikoinaan päätöksen.

14.50 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on perusteltu, ja kannatan sitä, mutta nostan kuitenkin esiin sen huolen, että esimerkiksi kunnallisvaaleissa pienissä kunnissa, vaikkapa omassa puolueessani, käytännössä lähes kaikki aktiivit ovat ehdokkaina ja sen takia voi olla vaikea yksinkertaisesti löytää sellaisia vaalitoimikunnan jäseniä tai vaalitoimitsijoita tai vaaliavustajia, jotka eivät olisi ehdokkaita tai heidän lähiomaisiaan.

Mutta sitten tähän keskusteluun näistä maakuntavaaleista. Toivoisin, että ministeri Lindström vielä nyt vahvistaisi sen, että varmasti myös niissä ensimmäiseen hallintoon, ensimmäiseen maakuntavaltuustoon, valitaan suorilla kansanvaaleilla valtuusto, koska hallituksen taholta on väläytetty myös sitä vaihtoehtoa, että (Puhemies koputtaa) kunnanvaltuustot tekisivät tämän valinnan, ja se olisi mielestäni onnetonta, koska kyllä se ensimmäinen maakuntavaltuusto (Puhemies koputtaa) tekee ne tärkeimmät ratkaisut.

14.51 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen nosti tärkeän asian esille. Nyt riippuen siitä — totta kai tässä on paljon vielä vaiheita ennen sitä — millaista vaalitapaa ollaan luomassa mahdolliseen uuteen, alkavaan organisaatioon, ratkaistaan kyllä merkittävällä tavalla se, miten se organisaatio aloittaa. Mikäli valtuustot valitsevat joukostaan edustajat tähän uuteen maakuntahallintoon, niin silloin edustajat ovat kuntien valtuustojen nimittämiä ja edustavat kuntia, aivan niin kuin nykyisessä sairaanhoitopiirijärjestelmässäkin on. Mikäli taas kuntalaiset vaaleilla valitsevat edustajansa, niin syntyy mahdollisesti isompien kokonaisuuksien kautta katsovia tai ainakin vaade siihen, että päättäjät katsovat isompien kokonaisuuksien kautta. Eli tällä on merkittävä merkitys, millainen vaalitapa siinä alussa valitaan mahdolliseen uuteen organisaatioon.

14.52 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka tämä maakuntavaalikeskustelu ei nyt suoraan liitykään tämänpäiväisen lakiesityksen muutokseen, niin haluan minäkin kommentoida tätä asiaa kuitenkin, kun täältä nousi sitä kritiikkiä, että tämä on aivan turha uusi väliporras. Tämähän on historiallinen, eurooppalainen malli, joka viimein saapuu myös Suomeen. Tämä on ollut yli sata vuotta monissa paikoin Euroopassa jo täyttä totta, ja meillä nyt on tällaista vastustusta. Ja varmasti viime kaudenkin hallituspuolueet muistavat sen, miten tähän on tultu. Ellei Suomeen tehdä 20:tä kuntaa, niin jotenkin meidän täytyy turvata se kansalaisten demokraattinen päätäntävalta niistä yhteisistä asioista sieltä kotikunnasta sinne maakunnan tasolle. Ja oikein toisenlaista keinoa ei siihen ole olemassa kuin kansanvaltainen maakuntahallinto.

Tietenkin meillä on paljon opittavaa sitten muista Pohjoismaista äänestysaktiivisuuden kautta, ja olisinkin halunnut kysyä vielä loppuun ministeriltä: koetteko, että tämä tuleva maakuntauudistus tukisi myös sitten äänestysaktiivisuuden nostamista sinne 80 prosenttiin ja ylikin?

14.53 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiczille haluaisin todeta, että minun mielestäni edustaja Henrikssonin ja Tuppuraisen täällä esiin nostamat kysymykset niin maakuntavaaleista kuin näistä muista kysymyksistä liittyen soteen ja maakuntauudistukseen ovat täysin aiheellisia, koska hallitushan on linjannut, että huhtikuussa meillä pitäisi olla tieto, tarkempi tieto, siitä, miten näiden uudistusten osalta edetään. Eli minun mielestäni ei suinkaan ole nyt ennenaikaista puhua tästä asiasta, vaan todella toivon, että hallitukselta vihdoin saadaan tästä linjauksia, vaikka suhtaudunkin ehkä tällä hetkellä siihen vielä skeptisesti, tuleeko näin tapahtumaan.

Ja mitä tulee edustaja Anttilan puheenvuoroon, olen kyllä täysin samaa mieltä siitä, että jos meille tämmöinen suorilla vaaleilla valittu päättävä elin tulee maakunnalliselle tasolle, niin kyllähän sillä pitää olla myös vastuuta ja valtaa päättää asioista. Silloin pitää olla myös rahoitus siellä takana ja valta päättää tästä rahoituksesta. Eli sikäli olen kyllä samaa mieltä, että tällaista niin sanottua näennäisdemokratiaa ei pidä luoda vaan ihan oikeasti vallan ja vastuun pitää kulkea käsi kädessä.

14.54 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessahan ei ole ollut mitään ongelmia näissä vaalilautakunnissa tähän saakka esimerkiksi vilppiepäilyn johdosta tai jonkun muun sellaisen toimenpiteen johdosta, jotta tämä hallituksen esitys olisi erityisen välttämätön. Siinä mielessä haluan tällä lailla pragmaattisesti pohtia tätä asiaa, millä tavalla nyt ehdokkaasta ja omaisesta tehdään jäävi tai jääviysongelma, koska sitä ongelmaa ei aikaisemmin ole ollut.

Toisin kuin edustaja Elo mainitsi, että hän itse vaalilautakunnassa ollessaan kokee kiusausta laskea omia ääniä, niin itse en ainakaan kokenut, kun kuntavaaleissa olin, koska siitähän pystyttiin ohjaamaan se tehtävä toiselle henkilölle. Siellä on kymmenen henkilöä vaalilautakunnassa, niin että ne tehtävät pystyi jakamaan aivan erinomaisesti. Kun kaikki ovat eri puolueista, niin toiset valvovat toisiansa ja tätä ongelmaa siellä itse asiassa ei koskaan ollutkaan. Siinä mielessä olen huolissani, kuten moni ehdokas on sanonut, siitä, että joillakin paikkakunnilla on niin vähän niitä henkilöitä, että ehdokkaat itse ovat ne ainoat, jotka laskevat ääniä monessa paikassa, koska ei ole käsiä ja jalkoja siihen tehtävään.

14.56 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaalilautakuntien osaltahan tämä esitys ei tehnyt muutoksia mutta tämän keskusvaalilautakunnan osalta tekee. Lausunnonantajissa tämän esityksen osalta oli myös ministeri Tarasti, joka on pitänyt ongelmallisena, että tähän kunnan keskusvaalilautakuntaan jatkossa sovelletaan tätä hallintolain sääntelyä. Hän toteaa tässä lausunnossaan myös niin, että nyky-yhteiskunnassa naapuruus-, harrastus-, liike- ja ystävyyssuhteet ovat usein paljon tärkeämpiä kuin etäiset sukulaissuhteet ja hallintolain esteellisyyssäännösten soveltamisesta aiheutuisi todennäköisesti tulkinnallista vaikeutta. Mielestäni tämä on asia, jota kannattaa myös valiokuntavaiheessa pohtia, onko todella näin. Meillähän on pieniäkin kuntia, joissa saattaa todella olla niin, että hallintolain esteellisyyssäännökset saattavat olla ongelma.

14.57 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika hyvää keskustelua tässä on ollut siitä ja hyvä muistutus edustaja Kulmunilta siitä, että todella olemme viimeisiä maita Euroopassa, jotka ovat siirtymässä todelliseen aluehallintoon, jossa myös ihmiset pääsevät suoraan päättämään niistä edustajistaan, päättämään sitten näistä alueen kehittämisasioista ja myös sitten jatkossa Suomessa myös sote-palveluista. Ihmetyttääkin tämä keskustelu, miksi vaalit ovat näin tärkeät kansanedustajille. Eikö tärkeämpää ole se, että nyt viedään maakunta- ja sote-uudistus todella maaliin ja varmistetaan ihmisille, miten ne palvelut voidaan turvata koko Suomessa jatkossa? Tehdään se ensin.

Ruotsissa esimerkiksi on niin kuin monissa muissa Euroopan maissa — me voimme sieltä ottaa mallia, mitä siellä on, mitä hyvää ja huonoa — jo käytössä se, että voi olla vain kahdessa vaalissa ehdolla, kunta-, maakunta- ja eduskuntatasolla. Voi myös tehdä omaa harkintaa siinä, onko pakko sitten lähteä kaikkiin vaaleihin, jos tuntuu, että oma kapasiteetti ei riitä. Itsekin esimerkiksi olen jättäytynyt kuntavaaleista pois silloin, kun olin ehdolla Kainuun maakuntavaaleissa. Siellä on esimerkiksi hyvää kokemusta siitä, minkälaista on olla vaaleissa monella eri tasolla, onko se hyvä vai huono asia. Olen graduni tehnyt myös aiheesta, kannattaa tutustua.

14.58 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen kokee vaaleissa varmasti omanlaistaan mielihyvää. Muistan, kuinka edustajakollega Ben Zyskowicz koki erityistä mielihyvää silloin, kun Eero Heinäluoma laski hänen ääniään puhemiehen vaalissa.

Mutta itse asiaan. Olen pahoillani siitä, että tyylistäni tuli piikittelevä. Se ei ole luonteenomaista minulle, ja pahoittelen sitä. Ymmärsin edustaja Tolppasen puheen väärin ja pidän tärkeänä sitä, että äänestäjät saavat päättää siitä, ketkä missäkin toimivat.

Mutta asia, jonka haluan vielä tähän keskusteluun, ja toivon, että ministeri hivenen sitä avaisi, on tämä nettiäänestys. Ymmärrän sen, että on ihmisiä, jotka haluavat pitää äänestyksen arvokkaana, mennä tumma puku päällä äänestämään, mutta jos me haluamme — ja niin kuin me haluamme — että äänestysaktiivisuus nousee, niin meidän pitää tuoda äänestäminen entistä helpommaksi. Silloin internetissä tapahtuva sähköinen äänestäminen katumusnapilla on yksi keino mutta myös se, että viemme äänestyspaikat oppilaitoksiin, marketteihin, vaikkapa kirjastoautoihin, jotka kiertävät elävää maaseutua. Tällä tavalla meillä on mahdollisuus saada ihmiset äänestämään, ja (Puhemies koputtaa) toivoisin, että ministeri Lindström voisi tätä problematiikkaa hieman aukaista.

Puhemies Maria Lohela: Tässä on vielä pyydetyt puheenvuorot, edustajat Mäkipää, Saarakkala, Paatero, Salonen, ja sitten tarjoan ministerille 3:a minuuttia sen jälkeen.

14.59 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun luin hatarasti tätä hallituksen esitystä, minun mielestäni tämä oli vain lähes tekninen esitys, jossa vaalilain esteellisyyssäännöksiin esitetään muutoksia ja vaaliviranomaisen velvollisuutta toimia tehtävässään puolueettomana korostettaisiin. Tässähän tuli lisäyksenä, että henkilöpiiriä laajennetaan, ettei myöskään ehdokkaan läheinen — eli puoliso, lapsi, sisarus ja niin edelleen — voisi toimia näissä tehtävissä. Ja kun katsoin tätä, tässä oli yksi ainut puheenvuoro, mutta nyt tämä on kyllä laajentunut aivan siihen, mihinkä ei pitäisi, ja tässä menee kyllä... Minulle sopii ihan hyvin, että yleensä näistä tulevista maakuntahallituksista ja äänestyksistä keskustellaan, mutta tämä ei ole kyllä nyt sen paikan asia, että minäkin rupeaisin miet-

timään, että jotta meidänkin kuntaan saataisiin enempi äänestysprosenttia, niin äänestyspäiviä voisi olla useampia ja niin edelleen. Mielestäni nyt olisi syytä kyllä keskittyä tähän, ja säästetään niitä paukkuja, kun ajatellaan, kuinka Suomi saadaan nousuun ja niin edelleen. Nyt ollaan kyllä menty ihan niin kuin sananlasku sanoo: älä mene syhymätä saunaan.

15.00 **Vesa-Matti Saarakkala ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskusteluhan lähti liikkeelle siitä, että SDP:n edustaja Tuppurainen ilmoitti, että ei kannata väliportaan hallintoa ja vaaleja väliportaan hallintoon. Sen takia tässä oli pakko ikään kuin kysyä SDP:ltä, mikä SDP:n kanta ylipäätään sitten on tähän sote-uudistukseen, jos on tämäntyyppisiä kantoja aika keskeisilläkin edustajilla. SDP yritti sitten kääntää tämän niin, että hallituksella on pallo hukassa. Kyllä lisätietoa tarvitaan, myönnän sen, ja mieluiten pian, mutta se ei tosiaan poista sitä, että SDP:llä itsellään ei ollut tähän selkeää kantaa.

Mitä tulee tähän esitykseen, niin tässähän ei muutu tosiaan vaalilautakuntien osalta tämä tilanne, vaan siellä voi olla jopa ehdokas itse edelleen. Samoin tietenkin lähiomaiset voivat olla toimitsijoina siinä. Mutta se on ihan hyvä, että puututaan tähän vaaliavustajan toimintaan, niin että tässä ei sitten ole näitä ehdokkaita tai ehdokkaitten lähisukulaisia.

15.02 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä ihan ensin totean tästä uudistuksesta, että tämä on varmaankin tarpeellinen ja hyvä. Mutta toisaalta pidän siitä, että meillä on hetki aikaa keskustella 150 vuoteen suurimmasta hallinnollisesta uudistuksesta, jota toisaalta ollaan samanaikaisesti tekemässä. Siihen on erilaisia työryhmiä, joissa itse kukin saa olla mukana, mutta siitä ei ole mitenkään mahdollista keskustella muuten julkisesti. Sen takia olisin tietysti toivonut, kun vaalit ovat kuitenkin semmoinen asia, joka on pitkän linjan aikakaudella tullut ja muodostunut, että niitten valmistelu tehtäisiin parlamentaarisesti. Ja niin kuin edustaja Maijala täällä totesi, nyt on tullut iso johtaja, joka sanoi, että vaalit ovat silloin. Tämä toimintatapana ei ehkä ole semmoinen, mitä haluaisin tulevaisuudessa nähdä, vaan toivoisin, että kun vaaleja rakennetaan kuitenkin vuosikymmeniksi eteenpäin, niin valmistelu tehtäisiin näissä asioissa myöskin niin kuin yhteisesti kaikkien puolueiden välillä.

Tähän vaalikysymykseen. Uudellamaalla on kaksi vaalipiiriä, yksi maakunta, meillä kolme maakuntaa, yksi vaalipiiri jo tällä hetkellä, eli tilanteet ovat hyvin erilaiset.

15.03 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan aluksi täytyy sanoa, että SDP kannattaa suoria vaaleja, ettei se nyt jää kenellekään epäselväksi.

Edustaja Zyskowiczin puheenvuorosta voisi päätellä, että ratkaisu sotesta on vielä jollain tavalla kaukana — miten se menikään: "ei tule vaaleja, ellei tule..." ja niin edespäin. Kuulostaa siltä, että siellä ikään kuin käydään vielä tällaista kauppaa siitä, mitä pitää tulla, jotta saadaan kokonaisuus aikaiseksi.

Keskustelun siirtäminen vaaleihin tässä tilanteessa ei totta toki lisää kansalaisten uskoa demokratiaan tai saa innostumaan uusista vaaleista. Jos vaaleilla valitut päättäjät eduskunnassa eivät saa ratkaisua kansalaisille kaikkein tärkeimmissä asioissa eli sosiaali- ja terveyspalveluissa, niin meillä on kyllä syvä demokratiakriisi. Tämä ei ole yhden puolueen eikä yhden hallituksen ongelma, vaan koko järjestelmämme uskottavuuden ongelma. Ja siksi toivon hartaasti, että ensin saamme ratkaisut aikaiseksi sotesta, ja sen jälkeen voimme käydä keskustelua vaaleista.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Zyskowicz ennen ministeriä.

15.04 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Saloselle vastaan, että kyse ei ole siitä, että jossain jotain kaupankäyntiä olisi meneillään, vaan todellakin siitä, että halusin puheenvuorollani tuoda esiin oman näkemykseni sen osalta, missä järjestyksessä ja missä tärkeysjärjestyksessä näitä sote-uudistukseen liittyviä eri ulottuvuuksia pitää valmistella.

Mutta SDP:n kanta tähän maakuntahallintoon ja sen luomiseen jäi kyllä ainakin minulle vielä epäselväksi. Olen itse asiassa täällä aikaisemminkin kysynyt sitä, että kun SDP kannattaa sote-uudistusta ja kun soten järjestäminen vaatii väistämättä jonkun hallinnon, niin jos te vastustatte — niin kuin ymmärsin, että edustaja Tuppurainen oli vastustanut, en itse ollut silloin salissa — nyt esitettyä maakunnallista hallintoa, niin mikä on se teidän hallinto, jonka varaan tämä sote-uudistuksen järjestäminen perustuu.

Puhemies Maria Lohela: Siirrytään soten järjestämisestä ministeri Lindströmin puheenvuoroon. — 3 minuuttia, olkaa hyvä.

15.05 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan alkuun tietysti onnittelen minäkin kaikkia naisia naistenpäivänä. Minulla on tästä päivästä muitakin muistoja, mutta ei mennä nyt siihen, koska puhutaan vaaleista.

Vastaan ensiksi siihen, mihin en vastaa, eli maakuntavaalien ajankohtaan ja siihen liittyviin yksityiskohtiin. Vastaan sitten, kun minulla on tietoa. Saattehan te yrittää onkia, mutta pysyn lujana kuin kivi. En vastaa tähän kysymykseen, koska en pysty sitä vielä tekemään.

Mutta mielenkiintoinen oli tämä keskustelu ylipäätään siitä, millä tätä äänestysaktiivisuutta saataisiin lisättyä. Monessa puheenvuorossa puhuttiin sähköisestä äänestämisestä. Olen itse sitä mieltä, että tämä kortti kannattaa kääntää ja katsoa. Jos me pystymme nykyään aika lailla luotettavasti pankkipalvelut hoitamaan tässä maassa, niin onhan se nyt kumma juttu, että me emme kykenisi vaalien osalta vastaavaan. Minä uskon kyllä siihen. Totta kai se vaatii valmistelua, ja totta kai se vaatii paljon, että tietoturvat, yksityisyyden suojat, vaalisalaisuus, kaikki pysyy, mutta ei se nyt mikään mahdoton tehtävä voi olla. Virosta on hyvä ottaa mallia. Siellä on varmaan tehty myös virheitä, mutta tiedän, että systeemi toimii aika hyvin ja se on luotettava. Miksi me emme siihen voisi mennä?

Edeltäjäni edustaja Henriksson kertoi demokratiapoliittisesta selonteosta. Kyllä, se on luettu ja toivottavasti ymmärretty. Tuolla oikeusministeriössä on tämä nettiäänestyshanke, ja se kertoo tietysti sen, että on todellakin aikomus selvittää sen hyödyt ja mahdolliset haitat ja ongelmat ja ratkaista ne. Ne voisivat olla kenties kuntavaalit, jotka olisivat sitten ensimmäinen koetinkivi, mutta mitään päätöksiä ei ole tehty. Itse kannatan sitä, että viedään tässäkin mielessä tätä digitalisointia, mihinkä moni kiinnitti huomiota, eteenpäin.

Edustaja Kulmuni pyysi arvioimaan sitä, nostaisivatko nämä maakuntavaalit äänestysaktiivisuutta. Voihan se olla, että ensimmäinen kerta innostaisi porukkaa. Se riippuu ihan siitä, minkä muotoiset nämä nyt sitten ovat ja mitä siinä sitten jaetaan. Se on todellakin se keskustelu vielä käytävä, millaista valtaa ja miten se tapahtuu. Siitä tulee sitten yksityiskohtaista aikanaan. Voisin kuvitella, että alkuinnostus voi olla ihan hyvä. Sanon näin, että tuskin se menee enää alaspäin, koska kyllähän tämä äänestysaktiivisuus on turhan surkealla tasolla tämmöisessä maassa, mikä nojaa demokratiaan, ja siinä mielessä kaikki tämmöi-

set asiat, jotka aktiivisuutta voisivat lisätä, ovat tervetulleita. Itse siis suhtaudun tähän sähköiseen äänestämiseen positiivisesti.

Puhemies Maria Lohela: Sitten mennään puhujalistaa eteenpäin, edustaja Saarakkala.

15.08 **Vesa-Matti Saarakkala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vaaliaktiivisuus on tärkeä asia, sillä ainakin on toivottavaa, että vähintään yli puolet kussakin vaalissa äänioikeutetuista käyttäisi ääntään, jolloin voidaan sanoa, että järjestelmällä on joku legitimiteetti. Eurovaaleissahan ei ole tämä tilanne. Sillä vaalilla ja europäätöksenteolla on kaikkein heikoin legitimiteetti kansalaisilta, mutta muissa vaaleissa äänestysprosentti on kuitenkin ainakin maan tasolla reilusti yli 50, niin että siinä suhteessa tilanne on kohtuullinen.

Mutta jotta tätä tilannetta saadaan parannettua, niin esimerkiksi nyt kun todella tehdään tämä sote-uudistus, siihen tarvitaan suora kansanvaali. Myös perustuslakivaliokunta piti sitä viime kaudella perustuslaillisesti ongelmattomimpana vaihtoehtona toteuttaa demokratia siinä. Se oli todella tärkeä kysymys, koska viime kaudella silloinen sote-uudistus kaatui nimenomaan siihen, että siinä esitettiin laajaa kuntayhtymäpohjaa, jossa ei toteutunut kuntalaisten itsehallinto. Se oli nimenomaan sosialidemokraattisen ministerin esittelemä malli. Siinä suhteessa SDP:llä jos jollakin puolueella on kyllä nyt velvollisuus joko esittää oma vaihtoehto tai tukea tätä hallituksen linjaa ja ampua omat rivinsä suoraksi tässä suhteessa, koska nyt järjestetään tätä sekaannusta, mikä viime kaudella aiheutui.

Mitä tulee esimerkiksi äänikynnyksiin meidän vaaleissa, niin Perussuomalaisethan oli ainoa puolue viime vaalikaudella, joka kannatti vaalien yli lepäämään jätettyä tasauspaikkajärjestelmää, joka olisi toteuttanut suhteellisuuden täydellisellä tavalla, mutta sitä ei sitten muut puolueet lähteneet enää tukemaan, vaikka vielä ennen vaaleja monet olivat olleet sen takana. Sen sijaan silloinen hallitus omavaltaisesti muutti vaalipiirejä vastoin oppositon tukea. Aika rajuja uudistuksia on tehty hallitusten toimesta, ja nyt sitten kritisoidaan sitä, että ei ole jotain parlamentaarista toimielintä vielä perustettu asiaan, joka on vielä vaiheessa. Nyt kyllä kannattaa katsoa peiliin ja tulla tukemaan hallitusta tässä suhteessa.

15.10 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puheenjohtaja! Nyt kun me kuitenkin puhumme tässä vaalilainsäädännön uudistuksesta, niin toki tässä yhteydessä erityisesti tulisi kiinnittää huomiota siihen, miten me saamme äänestysaktiivisuuden nostettua suuremmaksi. Viime kuntavaaleissa Vantaalla äänestysaktiivisuus oli muistaakseni rimaa ylittäen 50 prosenttia, että ei se kauas ole jäänyt siitä, että ei voida kohta demokratiasta puhua lainkaan. Siinä mielessä toivoisin, että ministeriöstä tulisi jotain konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, kuten tämä sähköinen äänestäminen, joka varmasti tulevaisuudessa loisi lisää äänestysaktiivisuutta, jos se hyvin osataan hoitaa.

Mutta olisin vielä kysynyt, kun nyt nimenomaan tästä vaalilainsäädännön uudistuksesta puhutaan, että mikä tai missä se jääviysongelma on nytten, tällä hetkellä, kun keskusvaalilautakunnissa ja muissa elimissä ehdokkaat tai ehdokkaan lähiomainenkaan eivät voi olla laskemassa niitä ääniä. Missä se ongelma oikeasti nähtiin? Kun Suomessa nyt on kuitenkin todettu se, että täällä ei ole sitä vilppiä missään vaiheessa juuri tapahtunut, niin mikä se ongelma on, miksi tämä sitten näin halutaan muuttaa, jos se kerran vaikeuttaa ennen kaikkea pienten paikkakuntien ehdokasasettelua?

Yksi konkreettinen ehdotus ministerille. Ihan vaalilautakunnassa itse joskus aikoinaan ollessani havaitsin sellaisen mielenkiintoisen piirteen, että kun henkilöt tulevat äänestä-

mään sinne ja heillä on mukanaan henkilökortti ja sitten myös se äänestyslippu, jossa on ilmoitettu äänioikeudesta, niin kuulin usealta henkilöltä, jotka jättivät äänestämättä, he sanoivat, että eivät menneet äänestämään, koska ovat hävittäneet sen ilmoituslapun. Ja siinä ilmoituslapussa, joka ministeriöstä lähtee, tai ties mistä printataan, kaikille samanlainen ympäri Suomea, ei lue sanallakaan sitä, että sinä et tarvitse tätä lippua, tämä on vain ilmoitus äänioikeudesta, että sinä tarvitset vain henkilötodistuksen. Yli 90 prosenttia tuo sen lipun mukanaan äänestäessään siinä äänestyspaikalla, ja useat eivät ymmärrä sitä, että sitä lippua ei itse asiassa tarvitse missään muodossa, tarvitsee ainoastaan henkilöllisyystodistuksen, joten voitaisiinko sinne (Puhemies koputtaa) printata vaikka teksti siitä, että tämä lippu on vain ilmoitus, että ei tätä tarvita äänestäessä?

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten ministeri Lindströmille 1 minuutin vastauspuheenvuoro.

15.13 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan suora vastaus tähän, miksi tähän esteellisyyssääntelyn tarkistukseen mentiin eli miksi tätä esitystä tuodaan nyt tänne, toistan sen: Vaaliviranomaisten esteellisyyttä koskevan sääntelyn arviointi osoittautui tarpeelliseksi vuoden 2012 kunnallisvaalien jälkeen. Silloin tapahtui niin, että vaaleihin liittyen korkein hallinto-oikeus ratkaisi lukuisia esteellisyyttä koskevia valituksia, ja näiden vaalien jälkeen eduskunnan oikeusasiamies esitti ministeriölle harkittavaksi lainsäädännön tarkistamista siten, että vaaliviranomaisten esteellisyyttä koskevat kysymykset olisivat yksiselitteisen selviä. Tämä on takana.

Puhemies Maria Lohela: Ja seuraavana listalla edustaja Elo.

15.14 **Simon Elo ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ministeri Lindström jo hyvin toikin esille keskeisen sisällön tästä hallituksen esityksestä, ja tarkennan omaakin puheenvuoroani sen verran, että vaalilautakuntaan tämä asia nyt ei vaikuta, eli ehdokas voi jatkossakin vaalilautakunnassa toimia tehtävissä.

Edustaja Niikolle sanottakoon, että en ole kokenut kiusalliseksi olla laskemassa omia ääniäni. (Ben Zyskowicz: Päinvastoin!) Tosin sanottakoon myös, että koskaan en ole ollut tietääkseni laskemassa omia ääniäni, koska en ole koskaan ollut laskemassa ääniä. Olen aina ollut muissa tehtävissä siinä vaiheessa, mutta myönnän, että olen kokenut hieman erikoiseksi istua vaalitoimitsijana silloin, kun itse on ehdokkaana. Ymmärrän tosin sen näkökulman, mikä hallituksen esityksessäkin sanotaan, että voisi olla muuten erityisesti pienillä paikkakunnilla vaikeaa saada näitä toimitsijoita riittävästi näihin tehtäviin, jos ehdokkaat eivät niissä tehtävissä voi olla, mutta silti koen itse hieman kiusalliseksi tosiaan siinä tehtävässä olla, ja sen takia vapaaehtoisesti en itse jatkossa aio siinä tehtävässä olla. Mutta tämä on niitä rajanvetoja, joita jokaisen pitää käydä, kun politiikassa on, että mihin tehtäviin lähtee ja mihin ei.

Mutta kuten sanottu, tämä hallituksen esitys on varsin perusteltu sen jälkeen, mitä vuoden 2012 jälkeen tapahtui, eli esteellisyysseikkojen vuoksi tällainen tekninen muutos tehdään.

15.15 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvää naistenpäivää teillekin!

Toisin kuin edustaja Elo, en ole koskaan kyllä laskenut omia ääniäni, mutta jos joutuisin laskemaan, niin kokisin sen äärimmäisen mielekkääksi. (Naurua)

Tässä hallituksen esityksessä on sellainen pieni virhe, joka nyt täällä on jo monenkin suusta tullut esiin, että kun hallituksella itsellään on kärkihankkeena tämä digitalisoituminen, niin tavallaan nyt tässä olisi ollut erinomainen tilaisuus tuoda se tarkasteluun ja ehkä luoda jo puitteet sille, miten tätä digitalisointia olisi voitu suojata ja turvata. Ja olisin toivonut, että se olisi otettu tähän uudistuksena jo mukaan, mutta niin kuin täällä nyt on käynyt ilmi, niin tämä on erittäin tärkeä ja pieni, aika hallinnollinenkin uudistus, joten minä ymmärrän sen, että se ei tässä ole. Mutta tämä olisi tarjonnut kyllä loistavan mahdollisuuden ikään kuin laittaa se tähän, ja veikkaan, että kun se siitä aikanaan lainsäädäntöön tulee, niin se ei kerralla kyllä valmistu vaan sitä joudutaan monesta suunnasta katsomaan, mutta ehkä ne puitteet olisivat tässä voineet nyt olla.

Sitten tuohon edustaja Zyskowiczin mielestäni erinomaiseen kuvaukseen, että miksi nyt ei voi tietää, milloin on maakuntavaalit, niin se on ihan selvä, kun tämä marssijärjestys vielä on vähän epäselvä. Veikkaan, että siinä käy niin, että sote edellä mennään kohta ja aluehallintouudistus jää vähän taka-alalle, ja se olisi minusta myös hyvä järjestys.

15.17 **Maria Tolppanen ps:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys, minkä ministeri Lindström täällä juuri esitteli, on erittäin hyvä, ja hyvä on saada asioihin tietyllä tavalla selkeyttä ja estää mahdolliset vahingot. En tosin usko, että tahallaan on aikaisemminkaan tehty niitä vahinkoja, mutta jotta ei sitten edes vahingossa tulevaisuudessa tehtäisi.

Sen verran, kun tässä puheenvuoron otin, haluan toivottaa tietysti myöskin hyvää naistenpäivää, mutta minun on henkilökohtaisesti pakko sanoa niin, että mieluummin kuin niitä perinteisiä naistenpäivän ruusuja minä ottaisin naisten euron samalle tasolle kuin miesten euron.

15.17 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi yhdyn kyllä edustaja Tolppasen terveisiin siitä, että myös minä ottaisin mieluummin edistysaskelia tasa-arvossa kuin näitä naistenpäiväonnitteluita tässä salissa, ja toivon, että hallitus alkaa tekemään nyt tasa-arvoa edistävää politiikkaa eikä tyydy suinkaan näihin terveisiin, mitä te tänään meille kerrotte.

Mitä sitten tulee tähän vaalilain muuttamiseen, niin tämä esitys, joka nyt on käsittelyssä, on varmasti oikeansuuntainen, selkeyttää tilannetta, ja se on saanut selvästi kannatusta täältä niin hallituspuolueiden edustajilta kuin oppositiopuolueiden edustajilta. Olen myös iloinen siitä, että salissa on käyty periaatteellisempaa keskustelua koko vaalijärjestelmästä: ollaan puitu sitä, voisiko vaaleja yhdistää, ollaan puitu sitä, voiko ja onko tarpeellista kaikissa vaaleissa olla ehdolla, jos on vaikka kansanedustaja. Täällä on myös nostettu esiin kampanjakatot, edustaja Elo nosti nämä esiin, ja tuen kyllä tätäkin ajatusta ihan mielelläni. Eli minun mielestäni olisi myös hyvä, että saisimme tämmöisen selkeän kampanjakaton määriteltyä eri vaaleihin niin, että raha ei korostuisi niin vahvasti kuin se tällä hetkellä korostuu. Ylipäätänsä on hyvä, että näistä asioista keskustellaan, ja soisin, että näistä kyllä keskusteltaisiin myös useammin. Kuitenkin kyse on demokratian perusasioista, ja tämänkaltaista keskustelua varmasti kaivattaisiin enemmänkin.

Mutta mitä sitten täällä tulee näihin terveisiin, joita sosialidemokraateille on annettu tämän osalta — kun täällä edustaja Tuppurainen muun muassa kritisoi sitä, että ei tässä oikein ota selvää, mitä hallitus on tekemässä — niin kyllä minä yhdyn siihen kritiikkiin ja toivoisin, että hallitus nyt lähtisi toteuttamaan nimenomaan tätä sote-uudistusta, etenisi sel-

keästi. Voin kyllä sanoa, että sosialidemokraattinen puolue ei ole ainoa, joka on kokenut hämmennystä tästä tilanteesta, missä me tällä hetkellä olemme. Mehän emme oikeastaan tiedä, mitä uudistusta hallitus oikein valmistelee: valmisteleeko se sote-uudistusta, valmisteleeko se maakuntahallintouudistusta, mitä uudistusta se valmistelee? Kyllä pidän sitä melkoisena ihmeenä, jos me huhtikuussa todella saamme selkeämmät askelmerkit tähän asiaan. Toivon, että näin on, mutta vielä epäilen.

15.20 **Simon Elo ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitokset edustaja Marinille hallitus—oppositio-rajat ylittävästä tuesta tässä asiassa: kampanjakatto, pakollinen ennakkoilmoitus. Uskon, että se saa tässä salissa hyvin laajan tuen, että tälle tielle lähdettäisiin, ja uskon myös, että asianomainen ministeri antaa asiallisen vastauksen kysymykseen eri näkökanteilta, ja se on oikein ja niin sen pitää mennä.

Vielä haluan ministeri Lindströmille korostaa tätä pelkoani — ja luulen, että senkin jakaa moni ihminen tässä salissa ja myös kansalainen — koskien sitä vuoden 2019 kevättä, jolloin tosiaan eurovaalit ja eduskuntavaalit ovat suurin piirtein samoihin aikoihin. Toivon, että tästä jonkinlaista keskustelua syntyisi, miten silloin saadaan tosiaan riittävästi kumpiinkin vaaleihin mitat täyttäviä ehdokkaita ja sitten myös kansalaiset kiinnostumaan, jos ja kun näitä vaaleja ei kuitenkaan suoranaisesti yhdistetä ja ne ovat melkein samaan aikaan. Eli tästä toivon myös laajaa keskustelua sekä hallituksen sisällä että sitten puolueiden välillä.

15.21 **Vesa-Matti Saarakkala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä keskustelussa on noussut esiin myös oikeus olla ehdolla vaaleissa ja sen mahdollinen rajoittaminen, niin rohkenen kyllä epäillä kaikkia sellaisia ideoita, jotka tähän liittyvät, koska kun yhden kauden olen tuolla perustuslakivaliokunnassa istunut, niin kyllä se kai on aika selvää, että kaikki yli 18-vuotiaat, jotka eivät ole minkään holhouksen alla, ovat oikeutettuja asettumaan ehdolle vaaleissa. Mielestäni siitä periaatteesta täytyy pitää kiinni. Se on sitten äänestäjien arvioitava, onko henkilöllä resursseja toimia joka paikassa, ja ei ole pakko äänestää tällaista henkilöä, jos ei halua. Siinä suhteessa se on ihan selvä asia.

Mutta kun SDP:n taholta edelleen yritetään tuoda tähän keskusteluun sitä näkökulmaa, että edustaja Tuppurainen olisi ollut huolestunut siitä, että hallituksella ei ole kantaa, niin päinvastoinhan edustaja Tuppurainen oli sitä mieltä, että ei tarvita Suomessa väliportaan hallintoa ja siten ei myöskään näitä suoria uusia maakuntavaaleja. Tästähän tämä keskustelu lähti. Sitten osa SDP:n edustajista on sanonut, että SDP kyllä on suorien kansanvaalien takana. Tämän takia tähän on ollut pakko puuttua. Nyt tätä edustaja Tuppuraisen puheenvuoroa on yritetty tämän keskustelun kuluessa muokata ikään kuin että hän olisi esittänyt vain huolensa, mutta hän kyllä tyrmäsi nimenomaan täysin sen työn, mitä hallitus nyt on juuri parhaillaan tekemässä, jotta saataisiin vastaus siihen, koska ja millaiset vaalit meillä on tämän sote-uudistuksen myötä.

15.23 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Itsekin haluan muutamalla sanalla puuttua tähän edustaja Marinin nostamaan näkemykseen siitä, etteikö tässä näkemyksiä olisi, mihinkä tulevaisuus vie. Sote-uudistus tullaan tällä vaalikaudella toteuttamaan ja sote-palvelut tullaan järjestämään leveämmillä harteilla 15 sote-alueen järjestämänä. Sitten maakuntahallinto tullaan kokoamaan niin ikään omiksi alueellisiksi kokonaisuuksikseen, ja tätä haluan tietysti puolustaa sillä, että kyllä se tulee parantamaan lähidemokratiaa.

Tällä hetkellähän meillä maakuntavaltuustot, koulutuskuntayhtymävaltuustot, sairaanhoitopiirivaltuustot ovat käytännössä aika epädemokraattisesti valittuja. Ei siellä suoraan kansa ole saanut päättää, kuka valtaa käyttää, ja se sitten myös monta kertaa niissä päätöksissä näkyy, kun viesti ei kulje.

Luottavaisin mielin — kyllä nämä uudistukset tästä aikaansaadaan. Tietysti, mitä enemmän te pystytte oppositiosta näissä asioissa tukemaan, niin aina sen parempi ja paremman uudistuksen me saamme tähän maahan aikaan.

15.24 **Timo Harakka sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Elo nosti aivan aiheellisesti esiin kysymyksen siitä, että europarlamenttivaalit ja eduskuntavaalit ovat melko lähekkäin toisiaan keväällä 2019. Kun otetaan huomioon, miten alhainen äänestysprosentti europarlamenttivaaleissa on, niin luonnollisesti nousee mieleen kysymys, olisiko näiden vaalien yhdistäminen toteutettavissa, koska ajallinen ero ei ole suuren suuri riippuen siitä, miten vaaliperiodit nyt sitten kummissakin vaaleissa on määritelty. Meillä olisi tässä kaksi vuotta aikaa, itse asiassa kolme vuotta aikaa, tehdä siihen tarvittavaa lainsäädäntöä, jos tällaista tahtoa löytyy, ja olisi kiinnostavaa tietää, miten ministeri Lindström suhtautuu tähän ajatukseen.

15.25 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Aikaisemmin tässä keskustelussa olen todennut, missä järjestyksessä mielestäni hallituksen tulee näitä sote-uudistukseen liittyviä eri ulottuvuuksia ja niihin liittyviä vaikeita kysymyksiä ratkoa ja päättää. Mutta totta kai näen niin, että tämä sote-uudistus ja tämä maakuntauudistus ja siihen liittyen maakuntavaalit toteutuvat käsi kädessä, koska nimenomaan tämä maakuntahallinto, nämä maakuntavaltuustot ja maakunnat, on se organisaatio, jolle järjestämisvastuu sitten näistä sote-palveluista kuuluu, eli sote-palvelut, niiden järjestäminen, ei tuottaminen mutta niiden järjestäminen, tarvitsee välttämättä tällaisen hallinnon.

Nyt kun edustaja Marinilla on seuraava puheenvuoro, niin on pakko sanoa, että minullekin on tässä keskustelussa ja aikaisemminkin jäänyt epäselväksi se, mikä sosialidemokraattien mielestä on se hallinto, jonka varassa nämä sote-palvelut järjestetään. Te ilmoitatte vastustavanne maakuntahallintoa, ainakin osa teistä, ja vaaditte hallitusta asiassa etenemään. Se on ihan oikea vaatimus, tämä jälkimmäinen, mutta kyllä minulle on hyvin epäselväksi jäänyt, kun kannatatte sote-palveluiden järjestämistä nykyistä leveämmillä hartioilla ja kannatatte eräitä muitakin sote-uudistukseen liittyviä keskeisiä tavoitteita, mikä on se hallinto, joka nämä sote-palvelut teidän ajatuksissanne ja malleissanne järjestää.

15.27 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiczille ja Savolalle: Sosialidemokraatit ovat minun mielestäni selvällä suomen kielellä täällä ilmoittaneet sen, että me tuemme suoria vaaleja maakuntatasolla, jos tämä maakuntahallinto toteutuu. Mutta olemme samalla ilmaisseet huolen siitä, että hallitus ei tunnu nyt oikein tietävän, mitä uudistusta se tekee. Me olemme esittäneet, että pitäisi edetä sote edellä, katsoa nimenomaan tarpeet sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden näkökulmasta, siitä näkökulmasta, miten ihmiset saavat palveluita, miten ne palvelut rahoitetaan, ja näihin meillä pitäisi olla vastauksia. Sen sijaan me emme ole saaneet näihin vastauksia. Niitä nyt edelleen odotetaan, ja hallitus on luvannut, että niitä huhtikuussa meille pitäisi täällä tarkemmin kertoa.

Mutta kun kuuntelen täällä keskustan edustajien ja kokoomuksen edustajien puheenvuoroja, niin en kyllä oikein saa selvää, oletteko te edes etenemässä yhtä jalkaa tässä uudistuk-

sessa. Teettekö te nyt sote-uudistusta, teettekö te maakuntauudistusta? Mikä on kanta tähän verotuskysymykseen? Onko se se, että maakuntatasolle veroa ei tule, niin kuin Zyskowicz täällä edustaa, vai onko se se, että maakuntatasolle ehdottomasti vero-oikeus tai rahoitusvastuu pitää tulla, niin kuin edustaja Anttila täällä edustaa? Kyllä minä haluaisin tässä vaiheessa saada maan hallitukselta, joka on vastuullinen näissä kysymyksissä, ihan suoria vastauksia. Miten te aiotte edetä näissä asioissa? Sitten me voimme keskustella täällä maakuntavaaleista, maakuntavaalien ajankohdasta. Kyllä minä soisin, että myös näihin tulisi selvyyttä. Olen iloinen siitä, että kuntavaalien osalta tähän nyt jonkunnäköinen selvyys on saatu, että kuntavaalit pidetään ensi keväänä, aivan kuten alkuperäisessä aikataulussa oli. Mutta tässä nähtiin kyllä jonkunnäköinen kummallinen näytelmä näiden maakuntavaalien siirron, kuntavaalien siirron osalta ja kunnissa ollaan oltu aika hämmentyneitä siitä, milloin ne vaalit nyt oikein pidetään.

Puhemies Maria Lohela: Aha, täällä oli näköjään debattikin jäänyt auki meiltä.

15.29 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt suora kysymys kerran asetettiin, niin ensinnäkin pitää vastata, että huhtikuussa niitä vastauksia tulee näihin kysymyksiin. Tiettyjä asioita on tietysti auki, kun uudistuksia tehdään, mutta totta kai, sote-uudistus on se kaiken lähtökohta, siitähän jo viime kaudella täällä paljon keskusteltiin, koetettiin sitä saada eteenpäin. Se on se numero yksi, mutta siinä myöskin mukana aluehallintouudistus on syytä tehdä ja nimenomaan koota niitä lähipalveluja, alueellisia palveluita maakunnallisille harteille, jotta lähidemokraattinen vaikuttaminen pystytään myös niihin osoittamaan ja sitä kautta pystytään ne palvelut turvaamaan siellä ja pystytään itse päättämään entistä useammista palveluista.

Meillä on aluehallinnon uudistamisen työ käynnissä, vahvassa sellaisessa, ja niitä vastauksia tulee, jahka valmistelua saadaan tehtyä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistalla vielä edustaja Kärnä.

15.30 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Toistan minäkin nyt itseäni vielä tässä ja muistutan keskustelijoita siitä, että meillä todellakaan sitä väliportaan hallintoa ei olla rakentamassa, vaan se on jo nykyisellään olemassa. Nyt on kysymys siitä, haluammeko me keskushallintovetoisen väliportaan hallinnon vai haluammeko me kansanvaltaisen väliportaan hallinnon eli maakuntahallinnon. Nyt jollakin tavalla tuntuu, että keskustelun kuluessa erityisesti sosialidemokraatit nyt kiertävät tätä kysymystä. Te sanotte kyllä, että te tuette suoria vaaleja, mikäli maakuntahallinto tulee, mutta tuetteko te myös tätä maakuntauudistusta? Onko tämä teidän mielestänne se malli, jolla nyt tulee edetä ja jonka kautta viedään eteenpäin tätä sote-uudistuksen kokonaisuutta? Sen kyllä haluaisin tietää.

Vielä tässä näistä hallituksen askelmerkeistä — itselleni ne ovat kyllä täysin selkeät: pohjaratkaisusta on sovittu, sen pohjalta mennään eteenpäin, ja yksityiskohtia hiotaan, kuten kuuluukin.

15.31 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ensin haluan kiittää edustaja Marinia selkeästä vastauksesta. Ymmärsin, että sosialidemokraatit ovat sillä kannalla, että tulevat sote-palvelut järjestetään nimenomaan maakuntien toimesta ja maakuntien päätöksentekijät valitaan suorilla vaaleilla. Minä toivon, että kun edustaja Marin on puolueensa

varapuheenjohtaja, niin kerrotte tämän näkemyksenne myös muille puolueessanne, koska kun täällä olen kuunnellut teidän puolueenne edustajia ja myös seurannut julkista keskustelua, niin olen kyllä nähnyt sellaisia puheenvuoroja, joissa tätä maakuntahallintoa nimenomaan vastustetaan, ja sen vuoksi olen kysynyt, että no, mikä se on se hallinto, jonka varaan demareiden mielestä sote-palvelut jatkossa järjestetään.

Kun edustaja Marin kysyi, että kumpaa hallitus tekee, sote-uudistusta vai maakuntauudistusta, niin hallitus tekee molempia. Hallitus tekee molempia muun muassa sen vuoksi, että tämä maakuntahallinto on, kuten äsken sanoin, se hallinto, jonka varassa nämä sote-palvelut järjestetään. Sen lisäksi on tarkoituksenmukaista antaa maakuntahallinnolle muitakin tehtäviä, joita tänä päivänä usein hoidetaan maakunnallisten kuntayhtymien tai esimerkiksi ely-keskusten toimesta.

Mitä sitten tulee hallituksen päätöksentekoon, niin kuten me kaikki tiedämme, tässä on lukuisia isompia ja pienempiä yksityiskohtia, joita pitää valmistella ja joista pitää päättää, jotta asioissa päästään eteenpäin, ja hallitus on todellakin näiden asioiden äärellä kovasti muun muassa tässä ja ensi kuussa.

Täällä erikseen nostettiin tämä rahoituskysymys esiin. Kokoomus on todellakin sitä mieltä, että se on riittävää, että meitä verottaa valtio ja meitä verottaa kunta ja ei tarvita kolmatta verottajatahoa eli maakuntaa tämän lisäksi meitä verottamaan. Näemme siinä sen riskin, että jos tulee kolmas verottajaporras, niin siinä on suuri uhka siitä, että kokonaisveroaste sen vuoksi tulee kiristymään.

15.33 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiczilla on varmasti kuullun ymmärtämisessä jotain vikaa minun puheenvuoroni osalta. Onneksi eduskunnalla on sellainen palvelu, että voi jälkikäteen lukea, mitä näissä puheenvuoroissa on sanottu. Minä sanoin, että jos maakuntauudistus toteutuu — mehän emme tällä hetkellä vielä tiedä, me emme ole saaneet hallitukselta mitään selkeitä vastauksia, miten te aiotte nämä uudistukset toteuttaa, ja niitä nyt odotamme — niin ehdottomasti me olemme sillä kannalla, että sitten tietenkin kansanvaltainen järjestelmä pitää luoda, vaalien kautta pitää mennä. Mutta tällä hetkellähän me emme tiedä vielä, miten te aiotte tämän sote- ja maakuntauudistuksen toteuttaa, ja kyllä minä ainakin mielenkiinnolla odotan näitä teidän linjauksianne, kun teillä on aika paljon täällä vielä kysymyksiä auki.

Sitten edustaja Kärnälle toteaisin sen, että se on ihan totta, että meillä on tällä hetkellä väliportaan hallintoa, mutta toisin kuin äskeisestä puheenvuorostanne ymmärsin, niin eihän se ole ollut keskushallintovetoista vaan kuntapohjaista. Meillä on ollut maakuntahallintoa kuntapohjaisesti järjestettynä niin, että kunnista valitaan luottamushenkilöt päättämään esimerkiksi maakuntavaltuustoon maakuntakaavoista ja muista tehtävistä, joita maakuntavaltuustoilla tai maakuntahallituksilla esimerkiksi on. Sen lisäksi meillä on tietenkin tämmöinen yhtymäpohjainen toiminta kunnissa — kuntien välillä on paljon kuntayhtymiä, joissa päätetään erilaisista asioista, osa päätäntävallasta on siirretty näille. Sitten meillä on sairaanhoitopiirit, ja niihinkin kunnat nimittävät edustajansa, eli kyllä se toiminta on ollut sillä tavalla kuntapohjaista tähän asti, ei keskushallintovetoista, ellette te sitten viitannut valtion aluehallintoon, joka tietenkin on kysymys erikseen.

Mutta varmasti me jäämme nyt tässä mielenkiinnolla kuuntelemaan näitä vastauksia, ja odotamme edelleen hallitukselta näitä selkeitä linjoja. Sinänsä pidän aika kummallisena sitä, että te odotatte meiltä vastausta siihen, miten me puolueena suhtaudumme teidän uudistukseenne, kun te ette ole onnistuneet vielä kertomaan meille, mikä se teidän uudistuksen-

ne on maakuntavaalien, sote-uudistuksen ja maakuntahallinnon osalta. Jään mielenkiinnolla odottamaan, josko täältä vastauksia saisimme.

15.35 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Marinille totean, että kyllä, puhuin nimenomaan valtion aluehallintoviranomaisista ja nyt maakuntauudistuksesta. Totta kai soten osalta tällä hetkellä mennään myös kuntapohjaisella mallilla, ja myös sairaanhoitopiireissä silloin valitut päättäjät ovat asioita hoitamassa. Itse näen kuitenkin, että tämä kokonaisuus, jota nyt ollaan viemässä läpi, selkiyttää nykytilannetta, ja se nimenomaan tuo kansanvaltaisuuden siihen väliportaan hallintoon.

Minä taas pidän kummallisena sitä, että sosialidemokraatit eivät kykene esittämään minkäänlaista vaihtoehtoa, millä tässä nyt sitten mentäisiin teidän näkemyksenne mukaan eteenpäin. Tässä on hallituksella kuitenkin selkeä marssijärjestys, selkeät askelmerkit, (Satu Hassi: Näkisi vaan!) minkä kautta ollaan etenemässä, ja teillä ei ole esittää minkäännäköisiä vaihtoehtoja. Te peesailette ja katselette ja mietitte ja kerrotaan sitten mahdollisesti. Kyllä minun mielestäni hyvään oppositiopolitiikkaan kuuluu se, että on niitä selkeitä ja rakentavia vaihtoehtoja. Tätä keskustelua seuranneille on kyllä käynyt selväksi, että sosialidemokraateilla ei ole minkäännäköistä vaihtoehtoa sille, millä tavalla aluehallinto ja millä tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon (Puhemies koputtaa) palvelut tullaan tulevaisuudessa... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.36 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen vilpittömästi pahoillani, kun ymmärsin edustaja Marinin puheenvuoron väärin. Hän itse nyt totesi, että hän ei sanonut, että sosialidemokraatit kannattavat tätä maakuntahallintoa sotepalvelujen hallinnoksi. Kun näin on, niin ilmaan jää se suuri kysymys, edustaja Marin, mikä on se sosialidemokraattien malli siitä hallinnosta, jonka varassa nämä sote-palvelut järjestetään. Me viime vaalikaudella olimme yhtä mieltä kaikki tässä talossa siitä, että sotepalvelujen järjestäminen vaatii nykyistä leveämpiä hartioita. Hallitus on päätynyt siihen, että ne leveämmät hartiat ovat maakunta ja maakuntataso ja sille luodaan hallinnoksi maakuntahallinto. Mutta, edustaja Marin, mikä on se teidän näkemyksenne, sosialidemokraattien näkemys? Mikä on se hallinto, jonka varaan nämä sote-palvelut järjestetään? Ei tämän kysyminen teiltä ole lainkaan kummallista. Se on erittäin perusteltua.

15.37 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä olen vähän ihmeissäni nyt tästä keskustelusta, että niin keskustan kuin kokoomuksen edustajia kamalasti kiinnostaa sosialidemokraattien vaihtoehto. Mehän esitimme, että me tulisimme mielellämme parlamentaariseen työryhmään tekemään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, tätä kokonaisuutta. Me tarjosimme yhteistyön kättä. Olisimme halunneet jatkaa parlamentaarisella valmistelulla, koska kyse on näin isosta, merkittävästä, koko kansaa koskettavasta uudistuksesta. Me olimme tähän valmiita. Olisimme siellä voineet yhdessä tehdä mallin, joka olisi toimiva ja järkevä, mutta te torjuitte sen. Te, hallitus, torjuitte sen, että me yhdessä lähtisimme tätä uudistusta viemään eteenpäin, ja täällä te nytten meille esitätte ihmeissänne kysymyksiä: "Missä teidän vaihtoehtonne ovat?"

Me olisimme tulleet mielellämme tekemään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, tarjonneet osaamisemme tähän kokonaisuuteen, koska minun mielestäni tämä on niin iso kokonaisuus, että tähän tarvittaisiin kaikkien eduskuntapuolueiden yhteistä ponnistusta,

ihan aidosti. Tämä on iso kysymys, koskettaa jokaista suomalaista ihmistä, mutta te torjuitte sen yhteistyön käden, minkä me teille annoimme.

15.38 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä te, edustaja Marin, kierrätte nyt kuin kissa kuumaa puuroa. Teille on esitetty selkeä kysymys. Hallitus on kertonut oman mallinsa. Hallitus on linjannut, että aluehallinto, maakuntahallinto luodaan ja sen osana on sote ja, niin kuin täällä on tuotu esille, muita maakunnan toimintoja, myös avien ja elyjen tiettyjä toimintoja. Mutta tehdään nyt ihan yksinkertainen rautalankakysymys: Edustaja Marin, jos sosialidemokraatit saisivat yksin päättää, niin mikä olisi teidän hallinto sote-hallinnoksi? Kertokaa se. Te olette kuitenkin puolueenne varapuheenjohtaja. Ja jos te ette sitä tiedä, niin kertokaa, kuka teidän puolueessanne sen tietää. (Eduskunnasta: Heinäluoma! — Satu Hassi: Kertokaa se hallituksen malli!)

15.39 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sinänsä varmasti tässä ihmiset jo turhautuvat siihen, että keskustelemme sote-uudistuksesta, kun meidän pitäisi keskustella vaalilain muuttamisesta, mutta kyllä minäkin haluaisin saada hallitukselta nyt selkeitä vastauksia tähän sote-uudistukseen. Te peräänkuulutatte niitä oppositiolta, sosialidemokraateilta. Me olisimme mielellämme tulleet tekemään tätä työtä rinta rinnan yhdessä teidän kanssanne, koska kyse on isosta uudistuksesta. Mutta te hallituksessa olette nyt vastuullisia tästä asiasta, koska ette suostuneet siihen yhteistyöhön lähtemään.

Myös minä olen esittänyt täällä hallituksen edustajille kysymyksiä siitä, miten te aiotte ratkaista tämän soten, maakuntahallintouudistuksen, maakuntavaalikysymyksen, ja me emme ole saaneet täällä teiltä vastauksia näihin kysymyksiin. (Ben Zyskowicz: Mihin kysymykseen te ette ole saaneet vastauksia?) Te olette kuitenkin tästä uudistuksesta omalla valinnallanne tällä hetkellä vastuullisia. Toivon, että saan vastauksia verotukseen, toivon, että saan vastauksia maakuntavaaleihin, toivon, että saan vastauksia siihen, mikä tämä marssijärjestys sotessa ja maakuntauudistuksessa on. Mutta toki ymmärrän sen, että ehkä tämän asian osalta nyt näihin ei välttämättä teiltä saada vastauksia.

Puhemies Maria Lohela: Vielä vastauspuheenvuorot edustaja Myller ja Heinonen, ja sitten palataan tämän vaalilain pariin.

15.40 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Marin on mielestäni aivan oikeassa siinä, että hän perää hallitukselta sitä, miten hallitus aikoo toteuttaa tämän sote-uudistuksen tässä maakuntahallinnossa, koska nythän on kysymys siitä, että se, miten tämä maakuntahallinto toteutetaan ja mitä asioita siellä käsitellään, on varastanut kokonaan tämän sote-huomion, kun meillä on ongelma nimenomaan siinä, miten me järjestämme tässä maassa sosiaali- ja terveyspalvelut niin, että ne ovat kaikille saatavilla tasavertaisesti tässä Suomessa. Nyt esitetään mallia, jossa on 18 maakuntaa, siellä on 15 sote-aluetta, siellä on 12 päivystysaluetta, siellä on maakuntatasolla monia muita alueita vielä. Nyt tarvitaan kyllä selkoa hallitukselta, miten se nostaa tämän soten tässä maakuntahallinnossa etusijalle.

15.42 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on linjannut, että sote järjestetään 15 sote-alueella ja maahan luodaan 18 aluehallinnon, maakuntahallinnon aluetta, ja on linjannut myös sen, että tämän uudistuksen myötä kokonaisveroas-

te ei tule nousemaan, ja myös on julkisuudessa kerrottu, että maakuntaveroa ei olla valmistelemassa. En ymmärrä, mikä tässä on nyt sitten epäselvää. Mutta emme edelleenkään saaneet vastausta siihen, että jos sosialidemokraatit yksin saisivat päättää tämän asian, niin mikä olisi se hallinnon malli. Varapuheenjohtaja Marin on kertonut, että jos maakuntahallinto tulee, niin hän ei sitä vastusta, mutta onko se sosialidemokraattien yleinen kanta, että tuki tälle mallille tulee, jos se nyt on etenemässä näiden askelmerkkien mukaan, mikä perussuomalaisten, keskustan ja kokoomuksen johdolla on tähän maamme tulevaisuuden kannalta yhden keskeisimmän uudistuksen perusrangaksi luotu?

Puhemies Maria Lohela: Sitten palataan puhujalistaan.

15.43 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Ja palataan takaisin vaalilakiin myöskin. — Tänään naistenpäivänä meillä oli eduskunnan naisverkoston kokous. Sain siinä luottamustehtävän alkaa toimimaan varapuheenjohtajana naisverkostossa täällä eduskunnassa ja siihen liittyen muutama sanan nyt meinasin sanoa.

Elikkä tämä vaalilaki: Tämähän on erittäin demokraattinen ja tasa-arvoinen kumpaakin sukupuolta kohtaan, mutta siitä huolimatta meidän luottamustehtävissä ei todellakaan aina ole tasa-arvo kohdallaan, ja tämä on asia, mitä ei pysty kirjoittamaan lakiin sen enempää kuin se tällä hetkellä on, mutta minä toivon, että siinä vaiheessa, kun mietintöä kirjoitetaan tästä asiasta, mietinnössä huomioitaisiin jollakin tavalla se, miten sukupuolten tasa-arvo entistä paremmin todellisuudessa toteutuisi, ettei olisi pelkkiä kiintiönaisia tai kiintiömiehiä tietyissä valiokuntapaikoissa.

Ja sitten vielä se, miten tätä naisten roolia saisi eteenpäin vietyä, niin kyllähän se on kiinni meistä naisista itsestä ennen kaikkea, että me itse arvostamme omaa rooliamme, uskallamme ottaa vastuullisia tehtäviä näissä kuvioissa ja mentäisiin sillä tavalla eteenpäin. Elikkä todellakin toivon, että me naiset voisimme reilusti ja aktiivisesti ottaa vastaan vastuullisia tehtäviä niin työelämässä kuin luottamuspaikoissa. Naiset ja miehet katselevat monesti asioita hieman eri tavalla, se on rikkaus. Molempia tarvitaan päätöksenteossa.

15.44 **Vesa-Matti Saarakkala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tämä vaalilain uudistus on tärkeä ja selkiyttävä asia, koska nimenomaan kunnallisvaaleissa 2012 oli paikallisia epäselvyyksiä ja hämmentäviä tilanteita siinä, kuka on toiminut missäkin, ja on jopa kielletty ehdokkaita tai heidän sukulaisiaan toimimasta esimerkiksi vaalilautakunnissa, ja nyt selkeästi kerrotaan, että se on ihan ok, että ehdokas tai hänen lähisukulaisensa toimii jatkossakin vaalilautakunnissa, mutta sitten on luonnollista, että nämä avustavat tehtävät kielletään.

Tässä on mielestäni samanlaista johdonmukaisuutta kuin hallituksella sote-uudistuksessakin, jossa hallitus etenee sote edellä, koska nimenomaan se, että meillä on 15 sote-aluetta ja 18 itsehallintoaluetta, kertoo sen, että tässä uudistuksessa edetään sote edellä, koska tunnustetaan se, että 18 aluetta saattaa olla liikaa. Voi olla, että hartiat eivät riitä kaikilla noilla alueilla, ja sen takia on sitten luku 15. Se sitten jää nähtäväksi, onko sellaista perustuslaillista ongelmaa yhdistää nämä lukemat, että tämä voidaan toteuttaa, vai pitääkö valita joku yksi tietty luku, ja onko se luku sitten pienempi, (Riitta Myller: Viisi!) mutta se tulee esille tässä valmistelussa.

Se on käynyt ilmi, että sosialidemokraateilla ei ole omaa vaihtoehtoa, ja silloin sellaista tahoa, jolla ei ole omaa näkemystä, on vaikea ottaa mukaan mihinkään parlamentaariseen

työryhmään. Mutta se on hyvä tietää, että kun linjataan tästä maakuntaverotuksesta, niin kun tämä asia on vielä vaiheessa, on hyvä kuulla, että tältä osin esimerkiksi SDP:ltä on ilmeisesti tukea tiedossa, koska omasta mielestäni kyllä verotus ainakin jollakin aikavälillä kuuluu tähän uudistukseen, jossa vallan ja vastuun pitää kohdata toisensa.

15.46 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kieltämättä kovin paljon uutta tämä keskustelu ei enää näitten vaihtoehtojen ynnä muiden osalta ole tuonut, koska niitä vaihtoehtoja ei yksinkertaisesti nyt näytä tulevan eikä mielipiteitä olevan.

Mutta tähän itse vaalilakiin ja tähän uudistukseen liittyen kannatan myös sitä, että nämä uudistukset tehdään — hyvä, selkiyttävä asia. Kannan kuitenkin huolta kaiken kaikkiaan meidän vaaleistamme. Edustaja Harakka taisi nostaa sen jo esiin, että meillä äänestysprosentti useissa vaaleissa on hyvin pieni. Meillä käydään vaaleja. On eurovaalit, kunnallisvaalit, eduskuntavaalit, presidentinvaalit ja nyt uutena vielä maakuntavaalit tulossa mukaan. Erityisesti eurovaalien osalla äänestysprosentti on hyvin pieni, ja tietysti riski on siinä, että äänestysprosentit saattavat jäädä pieniksi. Sen vuoksi näitä vaaleja mahdollisimman paljon olisi syytä käydä yhtä aikaa ja myös tehdä se äänestäminen mahdollisimman helpoksi.

Tietysti houkuttelevista ehdokkaistahan kaikki lähtee liikkeelle, kuten edustaja Maijala kantoi huolta siitä, kuinka tämä sukupuolten tasa-arvo toteutuu. Mutta rohkeasti ehdolle lähtemällä voi sitten myös tätä tasa-arvoa pystyä parantamaan.

Mutta kaiken kaikkiaan mitä äänestysprosentin eteen me voimme tehdä? Onko sähköinen äänestys se meidän tulevaisuuden mittarimme vai se, että me vaaleja tuomme lähemmäksi kansalaisia? Sen eteen, että ennakkoäänestykset entistä paremmin ovat muualla kuin siellä kunnantaloilla, minne pitää erikseen mennä, ne ovat lähellä siellä kauppareissujen varrella ynnä muuta, kirjastoautojen ynnä muitten yhteydessä, pitää varmasti tehdä hyvin paljon töitä vielä, että me saamme äänestysprosentin nousemaan. Jaan tämän huolen edustaja Harakan kanssa.

15.48 **Timo Harakka sd:** Arvoisa rouva puhemies! Totta on, että nyt tähän keskeiseen kysymykseen verotuksesta ei saatu vastausta tai itse asiassa saatiin kaksi vastakkaista vastausta, niin kuin näistä pöytäkirjoista voidaan hyvin lukea, että eräiden mielestä maakuntavero on suljettu pois ja eräiden mielestä maakuntavero on edelleen voimassa. Tämä on vuosisadan verouudistus, 10 miljardia euroa siirtyy nykyjärjestelmästä toiseen järjestelmään. Minkä muotoinen tämä verotus tulee olemaan ja kuka sen perii, on äärimmäisen tärkeä kysymys. Jos hallituksella ei ole tästä yksimielisyyttä, niin tämä on äärimmäisen valitettavaa.

Mutta palatakseni tähän varsinaiseen teemaamme eli näihin vaaleihin, kuten edustaja Savola sanoi, olisi äärimmäisen tärkeätä nostaa äänestysaktiivisuutta. Kun tästä keskusteltiin eräiden kunnallisvaalien yhteydessä, joissa Vantaalla äänestysprosentti jäi alle 50:n, niin täytyy arvostaa edustaja Zyskowiczin rehellisyyttä ja huumorintajua, kun nyt näin muistista siteerasin hänen vastaustaan tähän yleiseen matalan äänestysprosentin voivotteluun. Pahoittelen, jos en osaa aivan sanatarkasti siteerata vanhaa asiaa. Mutta hän sanoi tyyliin: kyllä ne paikat tulevat vähemmilläkin äänillä täyteen. Näinhän asia tietenkin on. Mutta katsoin nyt tässä vaalilainsäädäntöä siltä osin ja pahoittelen, jos annoin väärän todistuksen. Tarkoitukseni oli kuitenkin hyvä ja kehuva.

EU:n neuvosto voi tehdä päätöksen, kuten se on tehnyt edellisissäkin eurovaaleissa, siirtää ajankohtaa pois sieltä kesäkuun alusta, ja se marginaali on kaksi kuukautta siitä kesäkuun alusta. Se voisi toisin sanoen yhdistyä ihan Suomen vaalilainsäädännössä olevaan huhtikuun kolmanteen sunnuntaihin. Näin ollen, kun on kyse siitä, että EU:n neuvosto voi perustellusta syystä tämän aikaistuksen tehdä, niin Suomellahan olisi täysi mahdollisuus, jos haluja on, ajaa tätä aikaistusta. Toinen vaihtoehto on tietysti yhteisellä sopimuksella muuttaa tätä Suomen vaalilainsäädäntöä. Harmi, että ministeri tästä poistui. Olisi ollut kiva kuulla hänen periaatteellinen kantansa ajatukseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.